

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG D.D. 21 JANUARI 2025

Vergaderzaal 5

1. Instemmen met semi-actieve verwerving woningen Weeskinderendijk-Oost op basis van volledige schadeloosstelling - Raadsvoorstel

Voorzitter: De heer Struijk

Raadsgriffier: De heer Den Boer

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Bootsman (GroenLinks)

Dhr. Damen (PvdA)

Dhr. De Feijter (CU/SGP)

Dhr. Groenewege (Partij voor de Dieren)

Dhr. Hartmeijer (SP)

Mevr. Van Herwijnen (Partij voor de Dieren)

Dhr. Klerk (CDA)

Dhr. Kolkiliç (DENK)

Dhr. Van der Meer (GroenLinks)

Dhr. Noldus (VVD)

Mevr. Pichel (FvD)

Dhr. Stam (Fractie van Waardhuizen)

Mevr. Stolk (VSP)

Dhr. Tutupoly (Op Ons Eiland)

Dhr. In 't Veld (VSP)

Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf

Overige aanwezigen: mevr. Smid

De voorzitter: Goedenavond, beste mensen, wij zijn hier bijeen om te gaan spreken over het raadsvoorstel, instemmen met semi-actieve verwerving woningen Weeskinderendijk-Oost op basis van volledige schadeloosstelling. En dit is een oordeelsvormende vergadering. En daarom hebben de griffier en ik even gecheckt of er quorum aanwezig is. En zoals wij al verwacht hadden, dat is ruimschoots het geval. Ik heet u allen als raads- en commissieleden hartelijk welkom, ook wethouder Burggraaf, namens het college, ambtelijke ondersteuning. Ik heb in ieder geval mevrouw Gemma Smid gezien en nog iemand, volgens mij. Welkom uiteraard ook aan de gasten, waarvan de meesten denk ik op de Weeskinderendijk wonen. Fijn dat jullie er ook weer zijn op deze, voor jullie denk ik, best belangrijke en spannende avond. Ik ga nu eerst het voorstelrondje doen voor het verslag. Dat is nou eenmaal nodig. Ik ga beginnen aan mijn linkerhand.

De heer Den Boer: Mark den Boer, commissiegriffier.

De heer Wringer: Jan-Willem Wringer, Beter voor Dordt.

De heer Groenewege: Pieter Groenewege, Partij voor de Dieren. En mijn collega zal het woord voeren.

Mevrouw Van Herwijnen: Irma van Herwijnen, Partij voor de Dieren.

De heer De Feijter: Bart de Feijter, ChristenUnie/SGP.

De heer Van der Meer: Frans-Bauke van der Meer, GroenLinks.

De heer Bootsman: Nick Bootsman, GroenLinks.

De heer Klerk: Sorry. Albert Klerk, CDA.

Mevrouw Pichel: Ruby Pichel, Forum voor Democratie.

De heer Stam: Marco Stam, Fractie van Waardhuizen.

Mevrouw Stolk: Margret Stolk, VSP.

De heer In 't Veld: Richard in 't Veld, VSP.

De heer Kolkiliç: Masum Kolkiliç, DENK.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

De heer Damen: Leo Damen, Partij van de Arbeid.

De heer Tutupoly: Gersom Tutupoly, Op Ons Eiland.

De heer Noldus: Robin Noldus, Dordtse VVD.

De heer Burggraaf: Maarten Burggraaf, namens het college.

De voorzitter: En mijn naam is Leen Struijk. En ik ben vanavond uw voorzitter. Korte toelichting op de reden van deze vergadering. De toekomst van Weeskinderendijk-Oost houdt uiteraard de bewoners en ook ons als raad al een hele poos flink bezig. En dat is natuurlijk logisch. Het gaat om ingrijpende plannen. Het gaat niet alleen over euro's en stenen. Het gaat ook over mensen. En het is daarom goed dat we daar ook als raad regelmatig bij stilstaan. En ook vanavond weer. De volgende stap in het proces van verwerving van de woningen is de stap naar semi-actieve verwerving. Het raadsvoorstel hierover staat vanavond oordeelsvormend op de agenda. Er zijn drie politieke vragen voor de bespreking. De eerste, willen we als raad 5 miljoen beschikbaar stellen voor semi-actieve verwerving? De tweede, is het verstandig om hiermee in te stemmen nog voordat er een bestemmingsplan ligt?

En de derde, biedt dit raadsvoorstel voldoende ruimte voor de tegemoetkoming, zoals beoogd met de op 7 november 2023 aangenomen motie, Wees behulpzaam en ruimhartig. En heeft het college daarmee de motie, naar het oordeel van de raad, ten

uitvoer gebracht? De afgelopen dagen is er nog de nodige correspondentie geweest tussen het Platform Weeskinderendijk, hier achter mij ook ruim vertegenwoordigd, het college en de raad. En u heeft die correspondentie ook vast en zeker allemaal gelezen. Ook het Platform geeft aan dat ze eigenlijk blij zijn met het voorstel. Ik schat een beetje in dat ze hopen dat het raadsvoorstel aangenomen wordt. Alleen de mening over wat ruimhartig is en hoeveel ruimte er op dit punt juridisch nog is, daarover lijken de meningen uiteen te lopen. Ik wil alvast een voorschot op de bespreking nemen door aan te geven dat wij, denk ik, niet juridisch moeten gaan bekvechten, want ik vraag me af of wij daartoe de bekwaamheid hebben. Er zijn mensen die dat beter kunnen. Maar uiteraard mogen we het wel hebben over ruimhartig of ruimhartiger. Ik denk dat het politieke debat zich vooral daarop toe zal moeten spitsen. En de drie politieke vragen die ik genoemd heb, daarvan lijkt de derde, gezien wat het Platform heeft meegedeeld, de belangrijkste te zijn. Ik ga even inventariseren, kijken welke fracties er vanavond het woord willen voeren over dit onderwerp. En ik zie volgens mij alle hier aanwezige fracties. En u heeft zelf vast en zeker de discipline dat als er twee per fractie aan tafel zitten, wat natuurlijk prima mag, dat er een het woord voert. En in dit geval lijkt het me gewoon heel handig, mijnheer Wringer, ik ga gewoon met u beginnen. Kort, bondig graag, zodat we allemaal aan de beurt kunnen komen.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. Er is natuurlijk al heel wat Waar ga ik eens beginnen? Beter voor Dordt heeft al in vroeg, eerder stadium aangeven dat we vinden dat de bewoners ruimhartig gecompenseerd moeten worden als ze hun woning aanbieden aan de gemeente. We vinden het daarom ook jammer dat deze semi-actieve aankoop pas nu begint en niet al eerder was begonnen. Dan waren we nu waarschijnlijk verder geweest. We zijn wel blij dat dit misschien wat onzekerheid bij de bewoners wegneemt. Maar zoals de voorzitter al gezegd heeft, over de financiële afhandeling is nog steeds onzekerheid. Daarnaast hebben we natuurlijk nog het puntje communiceren. Dat is nog een zeer zwak punt van het college. Vanuit de krant moeten vernemen dat de aankoopregeling gaat veranderen, zonder ... Dat is zeer respectloos naar de bewoners toe, om dit niet eerst aan hen te vermelden. Als we kijken naar de vragen. Wij zijn voor om extra geld ter beschikking te stellen voor de semi-actieve werving. Om de onzekerheid zo snel mogelijk weg te nemen, al is het niet helemaal, zeggen we op vraag 2 ook ja. Is het verstandig hiermee in te stemmen voordat het bestemmingsplan er al ligt? Het derde puntje heb ik net al aangeven, misschien moet er gewoon een onafhankelijke derde partij nog eens kijken naar de financiële afwikkeling. Want zoals u al zegt, wij zijn geen financiële experts en juristen. Daar wil ik het even bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Ik dank u wel, mijnheer Wringer. Ik ga naar mevrouw Van Herwijnen, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Van Herwijnen: Dank u wel, voorzitter. Het Maasterras kan inmiddels wel als een hoofdpijndossier worden beschouwd. We praten nu al lange tijd over deze nieuwe ontwikkeling, maar zijn nog steeds benieuwd hoe dit plan tot een goed einde kan worden gebracht. De Partij voor de Dieren verwacht dan ook binnenkort door het college hierover verder geïnformeerd te worden. Deze lange aanlooptijd heeft ontzettend veel onzekerheid gebracht bij de bewoners aan de Weeskinderendijk. De Partij voor de Dieren

gunt deze bewoners een beter perspectief en stemt daarom in met het voorstel voor de semi-actieve werving, zoals het Platform Weeskinderendijk het in hun brief ook mooi heeft verwoord. En daarmee citeer ik: “De voortslepende onzekerheid over de toekomst van onze huizen en daarmee voor ons leven trekt zijn tol en is voor een aantal bewoners van de Weeskinderendijk echt onhoudbaar. We vinden het ontzettend belangrijk dat zij de kans krijgen om aan deze onmogelijke situatie te ontsnappen.” Einde citaat. Om de bewoners zo snel mogelijk de kans te geven op een beter perspectief, is voor de Partij voor de Dieren de reden om met dit besluit in te stemmen, voordat het bestemmingsplan naar de raad komt. Er is verder in deze fase nog geen sprake van onteigening, maar een voorkeursrecht tot eerste aankoop. In deze fase zou alleen de waarde van de woning worden betaald. Het opplussen naar een volledige schadeloosstelling, zoals in het voorstel staat omschreven, is volgens de Partij voor de Dieren daarmee voldoende ruimhartig. En dat was voorlopig mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Herwijnen. Overigens, ik wil u niet opstoken, maar wel eraan helpen herinneren dat bij deze vergadering er geïnterrupteerd mag worden. Een debatje mag. Mijnheer De Feijter, ChristenUnie/SGP.

De heer De Feijter: Dank u wel. Over het Maasterras zelf hebben we elkaar natuurlijk al geregeld gesproken en gaan we elkaar denk ik ook nog heel vaak spreken. Daar zal ik niet verder over uitweiden. Wat betreft de semi-actieve verwerving denkt de ChristenUnie/SGP dat dit een goede stap is. Het is een stap, maar wel een de goede richting in. Wat ons betreft, is het uitgangspunt vanaf het begin af aan al geweest dat die onzekerheid zo kort mogelijk moet duren voor bewoners. Anderhalf jaar is wat ons betreft niet zo kort mogelijk. Maar helaas in het ontwikkelen van zo’n plan, blijken toch nog een hoop haken en ogen te zitten, waardoor het toch helaas langer heeft geduurd dan gedacht. We vinden het goed dat het uitgangspunt is van het college dat men door onteigening of door de actieve verwerving er niet op achteruit gaat, zowel wat betreft inkomen als ook het vermogen. En daarmee vinden wij dit een goed idee om op deze manier de bewoners schadeloos volledig te stellen. Dat ze ook op dit punt al de tijd en de ruimte krijgen om op zoek te gaan naar een andere woning. En dat dat niet pas in een later stadium allemaal op stel en sprong moet gaan gebeuren. Maar dat ze nu al ruim van tevoren, voordat het bestemmingsplan er al ligt zelfs, die mogelijkheid hebben. Tot daar.

De voorzitter: Dank u wel. Gaan we naar GroenLinks. En ik zie de heer Bootsman.

De heer Bootsman: Dank u wel, voorzitter. Vandaag spreken wij over de semi-actieve verwerving van de huizen aan de Weeskinderendijk-Oost. En daarmee wil ik meteen benadrukken, zoals de voorzitter net ook al zei, het gaat niet om stenen, het gaat over mensen, het gaat over mensen hun thuis.

En ik denk dat dat belangrijk is om in gedachten te houden wanneer we het over dit onderwerp hebben. We spreken hierover op een moment dat er nog geen definitief bestemmingsplan ter vaststelling ligt. Maar de situatie van de bewoners, zoals het Platform Weeskinderendijk ook aangeeft, is op dit moment bijzonder onzeker. Zij geven aan in een brief aan de raad dat de spanning en onzekerheid voor sommige mensen ondraaglijk worden. En in die context vinden wij het voorstel om de woningen semi-actief te verwerven een belangrijke stap. Het biedt bewoners die willen verhuizen de

mogelijkheid om hun huis tegen volledige schadeloosstelling aan de gemeente te verkopen. Wel zien we in de brief van het Platform Weeskinderendijk dat er nog wat onduidelijkheid is over hoe ruimhartig deze compensatie is. Kan de wethouder daar wellicht iets meer helderheid over geven? Het is essentieel dat we de bewoners van deze woningen goed informeren en betrokken houden bij de plannen en het proces. Want we hebben het hier niet over abstracte cijfers of procedures, maar over mensen die in een moeilijke situatie verkeren. Zoals het Platform Weeskinderendijk zelf al aangeeft, de onzekerheid wordt mensen te veel. Het is onze verantwoordelijkheid om deze onzekerheid, waar mogelijk, weg te nemen. Daarom zijn we blij met de toezegging van het college naar aanleiding van de brief van het Platform Weeskinderendijk, dat de stukken die naar de raad gaan voortaan ook direct naar de bewoners en naar ...

De voorzitter: Mijnheer Bootsman, ik ga u even onderbreken. Of was u klaar? Dat dacht ik al. Maar mijnheer Stam wilde een vraag aan u stellen.

De heer Bootsman: Dat mag.

De heer Stam: Dank u wel, voorzitter. De heer Bootsman zegt, de onzekerheid bij de bewoners neem je dan weg en dan maar die woningen kopen. Ziet u dat als enige oplossing of zou een oplossing kunnen zijn, gelet op het traject waarin we nu verkeren, waar nog zoveel hiccups in zitten, dat we zeggen, we maken als gemeente even pas op de plaats en we doen voorlopig even helemaal niks tot die andere problemen opgelost zijn?

De voorzitter: Mijnheer Bootsman.

De heer Bootsman: Kijk, nou doet hij het. Dank voor deze vraag. Ik denk dat dat best wel een lastige vraag is. Vandaag hebben we het over de semi-actieve verwerving en daar het krediet voor te geven. We hebben het vandaag niet over het bestemmingsplan en over wat we verder met de huizen gaan doen, wat er in het plan gaat gebeuren. Dat is iets wat hopelijk binnenkort hier besproken gaat worden. En ik denk dat het goed is om die twee van elkaar los te laten. Zeker ook, omdat ik zie dat het Platform Weeskinderendijk in hun brief zegt dat semi-actieve verwerving voor hen een goede eerste stap is om iets minder onzekerheid te hebben. En ook voor mensen gewoon die wel hun huis willen verkopen, dat die dan wel gewoon voldoende gecompenseerd worden daarin.

De voorzitter: Dank voor uw antwoord. Voldoende, mijnheer Stam? Maar u neemt het even voor voldoende aan. Mijnheer Bootsman, gaat u verder met uw woordvoering.

De heer Bootsman: Dank u wel. Even kijken waar ik gebleven was? Dat de stukken die naar de raad gaan, voortaan ook direct naar de bewoners en naar Dietz worden gestuurd. Dit zorgt er hopelijk voor dat bewoners niet via de krant hoeven te horen over de ontwikkelingen rondom hun woningen. Een ander punt wat we vandaag willen verduidelijken, is dat we geen besluit nemen hiermee over de sloop van de woningen. Ik weet dat dit voor veel bewoners tot extra onzekerheid heeft geleid. Het is goed om daar nu helder over te zijn, dat we vandaag spreken over het aankopen van de woningen tegen een volledige schadeloosstelling. Tot slot, voorzitter, willen we benadrukken ...

De voorzitter: Een moment, voor uw slot denk ik dat het nog net even kan. Mijnheer Hartmeijer. Of wil u het slot afwachten? Misschien is de vraag dan beantwoord. Ik hoop het. Mijnheer Bootsman.

De heer Bootsman: Daar komt tot slot. Wij willen benadrukken dat geen een situatie hetzelfde is. Geen enkel huis, geen enkele bewoner is gelijk. Daarom vinden wij het goed om te lezen dat in het proces van de semi-actieve verwerving maatwerk kan worden toegepast. Elke situatie moet zorgvuldig worden bekeken, zodat er een ruimhartige schadeloosstelling kan plaatsvinden voor de bewoners die besluiten hun woning te verkopen aan de gemeente. Dat is de enige juiste benadering en een situatie die voor de betrokkenen al moeilijk genoeg is. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was wat u wilde horen, mijnheer Hartmeijer? Dan mag u een vraag stellen.

De heer Hartmeijer: Dank, voorzitter. De heer Bootsman zegt, we hebben het nog niet over sloop. We hebben het alleen maar over verwerving. Maar de hele verwerving wordt toch gedaan om de huizen te slopen en te vervangen voor andere huizen? Dat kun je toch niet los van elkaar trekken?

De voorzitter: Mijnheer Bootsman.

De heer Bootsman: De aankoop heeft inderdaad te maken met de Gebiedsontwikkeling Maasterras. Dat ben ik met de heer Hartmeijer eens. Maar het feit dat we nu beslissen om semi-actief te verwerven, betekent niet dat we ook per se beslissen dat het gesloopt wordt. Want dat zien we pas als we het bestemmingsplan gaan vaststellen. Want we weten helemaal nog niet of het bestemmingsplan door de raad komt, bijvoorbeeld. Ik zeg maar wat. Dat is het moment dat we ... Ik begreep ook van het Platform Weeskinderendijk dat zij in eerste instantie bang waren, door iets wat gezegd is in de commissie van 19 november van, als jullie instemmen met de semi-actieve verwerving, stem je ook meteen in met de sloop en kan je later in het proces verder niks meer doen. In het antwoord van het college op de brief van het Platform lees ik dat dat duidelijk niet het geval is. Dat we vandaag dat niet beslissen. Ik denk dat dat goed is om die twee een beetje ... Dat het niet 100 procent een-op-een dat hoeft te betekenen.

De voorzitter: Dank u wel voor uw reactie. Ik zie mijnheer Wringer, die heeft ook nog even een vraagje.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. Ik hoorde GroenLinks in hun woordvoering over voldoende gecompenseerd praten en volledig gecompenseerd. Wat vindt GroenLinks van de compensatie, zoals die nu voorligt? Is dat voldoende of willen ze nog meer voor de bewoners?

De voorzitter: Mijnheer Bootsman.

De heer Bootsman: Dank voor deze vraag. Eerder in mijn woordvoering heb ik dat ook aangegeven, we zien dat er onduidelijk is, hoe ruimhartig en wat is ruimhartig genoeg? En wij vroegen daarover of de wethouder daar ook zijn licht over kon laten schijnen, zodat wij daar verder over kunnen nadenken.

De voorzitter: Wordt vervolgd. Mijnheer Kolkiliç van DENK Dordrecht.

De heer Kolkiliç: Dank, voorzitter. Voorzitter, ik heb ook een vraag aan de heer Bootsman. De bewoners hebben het voorstel wat voor ons ligt eigenlijk, of de informatie wat in het voorstel staat beschreven vanuit de kranten gelezen. Wat vindt u van het participatietraject?

De voorzitter: Mijnheer Bootsman.

De heer Bootsman: Dank voor deze vraag. Ik denk dat ik dat net ook in mijn bijdrage al heb aangegeven. Wij vinden het niet oké dat bewoners informatie, die over hun thuis gaat, via de krant te horen krijgen. Zij moeten dat gewoon ... Kijk, we snappen, de raad wordt op de hoogte gesteld. Maar zij moeten het tegelijkertijd met de raad minstens te weten krijgen. Want zoals ik al zei, het gaat over hun thuis. Dat vernemen via de krant is niet oké.

De voorzitter: Helder, denk ik. Mijnheer Klerk van het CDA.

De heer Klerk: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, er is al veel gesproken. En vandaag spreken we over de Wet voorkeursrecht en de semi-actieve verwerving. En ook al staat het niet in de politieke vragen, wil ik toch wel een opmerking maken over het proces. Het is door collega's ook al genoemd, maar het is toch voor mijn fractie wel een doorn in het oog, dat bewoners voorstellen die hun huis/thuis aangaan uit de media moeten vernemen. Het college heeft in de brief dat erkend, beterschap beloofd, maar het is niet oké. Ik zat daarbij ook te denken aan het liedje van Elton John, sorry, seems to be the hardest word. Het blijft iets wat onze fractie steekt. Dan de inhoud. Het CDA vindt dat ... Nou verspringt mijn scherm. Zo tekstvast ben ik. Wat voor het CDA ook heel belangrijk was, en dat als inleiding op de beantwoording van de politieke vraag, is dat het onderzoek wat door Dietz is gedaan daadwerkelijk in de overwegingen wordt meegenomen. En nu lezen we ook in de reactie van het college op de brief van het Platform dat dat het geval gaat zijn. En ik hoop dan ook dat dat van een appreciatie daarop wordt voorzien, waar de voors en tegens zitten en waarom dat wel of niet een acceptabel plan is? Dan de semi-actieve verwerving. Die biedt de inwoners zekerheid die ze nodig hebben. Een compensatie die als offer wordt onteigend, is zover ik weet de meest royale vorm van compensatie die we in dit land kennen op dergelijke situaties.

En meer doen dan dit zou ook wel een precedent in de hand werken, waarvan we de gevolgen niet kunnen overzien. En natuurlijk is er in de ... En dat is in de commissies ook gezegd. En dat is volgens mij door de wethouder ook al eens gezegd, in gevallen waar daar noodzaak voor is, zal er ook sprake moeten zijn van maatwerk. Het is trouwens de ... En het is ook een risico ergens wat aan de gemeentekant ligt natuurlijk door die semi-actieve verwerving in te stellen, of hoe zeg ik dat? Want uiteindelijk, collega merkte het ook al eerder op, stel nu dat, om wat voor reden ook, dat hele Maasterras op zijn gat komt te liggen en over een X-aantal jaren die huizen er nog steeds staan, dan is het ook zo dat de gemeente hele dure huizen heeft gekocht. En in die zin ook aan haar kant het risico neemt. Maar als uitvoering van de motie denk ik dat dit echt de enige juiste stap is die we moeten nemen. En volgens mij had ik nu ... Ik wil het voor nu hierbij laten.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Pichel, Forum voor Democratie.

Mevrouw Pichel: Dank u wel, voorzitter. Zoals mijn voorgangers ook al aangaven, dit is niet een heel makkelijk proces geweest. Voor niemand niet. En als we kijken naar wat we vandaag voor ons hebben liggen, dan kijken we natuurlijk naar het beschikbaar stellen van het krediet. En zoals wij ertegenaan kijken, voldoet het aan de motie die er ook is geweest, het ruimhartig compenseren. Zonder dit krediet zou er niet ruimhartig gecompenseerd kunnen worden, want dit is nou eenmaal nodig. Compensatie is echter ook weer maatwerk. Het is niet iets waar we nu ineens pasklaar iets voor hebben liggen. Dat is ook helemaal niet de bedoeling. Waar we ook verder op uitkomen, ik denk dat überhaupt het hele idee van een compensatie en maatwerk en wie er wel of niet gebruik wil maken van verkoop van de woning dat dat nog een heel proces is wat volgt. En misschien is dat iets waar de wethouder wellicht wat toelichting op kan geven hoe dat hierna dan zou gaan verlopen. Wat we ook merken in zijn totaliteit is dat het gewoon ... Er zijn diverse brieven en mails die we over en weer zien gaan. En het heeft allemaal natuurlijk wel met elkaar te maken, maar het loopt ook allemaal wel door elkaar heen. Ik vind het dan op zo'n moment altijd heel erg fijn dat dingen zuiver blijven, dat dingen helder blijven, dat we duidelijk onderscheid gaan maken. Dat vind ik in dit geval zeker ook. En ik ben heel erg benieuwd hoe we er verder tegenaan kunnen kijken, na afloop van deze commissie met betrekking tot de politieke vragen, als we daar antwoord op hebben gekregen, of we dan weer een volgende stap kunnen gaan zetten? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Pichel. Ga ik naar mijnheer Stam van de Fractie van Waardhuizen.

De heer Stam: Dank u wel, voorzitter. Om met de 3 politieke vragen te beginnen. Vraag 1 hebben wij als antwoord nee, vooralsnog niet. Vraag 2 nee. En vraag 3, naar ons idee nog niet helemaal. Ik zal motiveren waarom ik dat denk. Wat ik net al aangaf in mijn vraag richting de heer Bootsman, zien we eigenlijk dat de Maasterras ontwikkeling best wel in beton gegoten lijkt. Er zijn heel veel problemen die nog opgelost moeten worden. We hebben nog een brug, we hebben nog een stamlijn, we hebben nog Rijkswaterstaat, we hebben nog ProRail.

Wat dat betreft, zitten wij nu op de lijn, ondanks dat we voorstander waren van een Wvg toepassing, dat we nu eigenlijk de meest kwetsbare partijen nu gaan dwingen om hun huis te verkopen. En die 5 miljoen, dat zien we ook al terug in de in de brieven van Platform Weeskinderdijk, lijkt een beetje op koekje uit eigen deeg. En als je gaat kijken naar de huidige marktontwikkeling met prijzen die oplopen tot 4,5 ton, dan is de vraag, is die compensatie die je nu biedt echt zo voldoende als dat het lijkt te zijn? Daarbij zijn wij gewoon nog steeds voorstander van het feit, ga nog eens een keer goed kijken naar het Maasterras.

De voorzitter: Er is een vraag voor u van mevrouw Van Herwijnen, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Van Herwijnen: Dank u wel. De heer Stam gaf aan dat door deze semi-actieve werving de bewoners worden gedwongen tot verkoop. Kan de heer Stam even uitleggen wat hij daarmee bedoelt?

De voorzitter: Mijnheer Stam, een toelichting.

De heer Stam: Zeker, dat kan ik wel uitleggen. Als je nu kijkt hoelang dit traject al speelt? Mensen worden eigenlijk een beetje ... Krijgen een briefje, we gaan uw huis kopen, we gaan hem nog een keer kopen, uw huis moet weg, we bieden eerst dit. Dan komen er vragen, maar daar kunnen we geen ander huis voor kopen. Dan komt er nog een bod overheen. En de druk wordt zover opgevoerd op die mensen dat er een ontwikkeling aan zit te komen, die zelfs voor ons nog onzeker is. En die druk hebben wij als politiek opgelegd. Dat doen niet die mensen. Vanuit die zin vertaal ik dat als zijnde, die mensen worden eigenlijk gedwongen door die politieke druk om die woningen te gaan verkopen, of ze dat nu leuk vinden of niet. Terwijl onze insteek eigenlijk is, ga nog eens goed kijken of ze niet in te passen zijn in dit plan?

De voorzitter: Voldoende, mevrouw Van Herwijnen. Dan mag u verdergaan met uw betoog, mijnheer Stam.

De heer Noldus: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Noldus.

De heer Noldus: Ik had ook nog een vraag die deels in lijn lag en ook deels in het verlengde ligt van het antwoord wat de heer Stam net geeft. Er wordt in de bijdrage van de heer Stam duidelijk een koppeling gemaakt tussen aan de ene kant de semi-actieve werving en het toekennen van budget daaraan en hoe om te gaan met een bestemmingsplan? En wetende natuurlijk dat we vandaag niet spreken over dat bestemmingsplan, daar nog een aantal puzzels op tafel liggen en ook nog over gesproken gaat worden in dit verband, ben ik toch benieuwd of Fractie van Waardhuizen ook kan kijken, los van hoe er te zijner tijd voor de zomer gekeken wordt naar het bestemmingsplan, nu naar dit voorstel om dan toch de bewoners ruimhartiger te compenseren? Want dan verbaast het mij in ieder geval dat een stap die kant op, ongeacht of u uiteindelijk voor of tegen dat bestemmingsplan bent, niet genomen wordt. Ik ben benieuwd naar een reflectie daarop, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Stam, uw reactie.

De heer Stam: Voorzitter, we zitten hier al jaren bij elkaar en jaren wordt er in een bepaalde logische volgorde gesproken over woningbouwprojecten, andere projecten. Dat betekent dat je eerst een bestemmingsplan moet hebben en dat je dan gaan kijken wat je kan. En dan zegt mijnheer Noldus, daar spreken we hier nu niet over. Het is wel een van de politieke vragen. Wat dat betreft, haal ik hem toch aan. En er is nog geen vastgesteld bestemmingsplan. En dan lijkt het een beetje op paniekvoetbal door nu maar weer even extra geld op tafel te leggen. Mijnheer Wringer van Beter voor Dordt heeft net al aangegeven, waarom nu en waarom nu extra geld? Als je gewoon die druk bij die mensen weg had willen halen, had je daar heel vroegtijdig mee moeten gaan beginnen. Had je in het begin moeten zeggen, u heeft een huis. Dat is zoveel waard. De markt laat deze prijzen zien. We gaan u gewoon heel ruimhartig compenseren. En dat is niet gebeurd. En dat bedoel ik eigenlijk met de druk die wij continu bij de bewoners neerleggen. De angst creëren van, we gaan het toch doen. En dan komt er weer een klein beetje bij. En wat het Platform zelf al in zijn schrijven heeft aangegeven, het lijkt een beetje op een koekje van eigen deeg.

De voorzitter: Mijnheer Noldus.

De heer Noldus: Dan toch nog een vervolgvraag. Want op zich, ik denk dat er niemand in deze zaal u zal toewerpen als u voor dit voorstel stemt en te zijner tijd tegen een bestemmingsplan. Dat u voor dit voorstel bent geweest en daarmee geacht wordt voor een bestemmingsplan te zijn. Ik denk dat we met zijn allen elkaar wel snappen hoe zo'n proces in elkaar steekt. Dat niemand u dat voor de voeten zal werpen. Maar dan denk ik toch, er ligt vandaag niet voor om een bestemmingsplan vast te stellen of te verwerpen. Dan valt het me toch op en tegen dat u zegt, iedereen gaat een stap vooruit, maar wij doen een stap terug. Ik ben benieuwd of je toch niet ruimte ziet om hier dan met een bepaalde redenatie in mee te gaan, zonder een commitment te geven op een bestemmingsplan?

De voorzitter: Mijnheer Stam, kunt u eruit komen?

De heer Stam: Ja, natuurlijk, voorzitter. Hier heb ik in het begin al mijn reactie op gegeven. Het antwoord is nee, vooralsnog niet. En dat hangt van een aantal factoren af. Ik zou het woord niet meer gebruiken, want dat mag geloof ik niet van mijnheer Noldus, want daar hebben we nog niet over gesproken. Komt nog wel. Maar vooralsnog zeggen wij nee, wij vinden dit nu in het totale proces nog niet aan de orde. Wij willen daar op een later moment over oordelen, tot het moment dat er zo'n plan wordt vastgesteld waarin je de bestemming aangeeft.

De voorzitter: Dank u wel. Was u klaar met uw verhaal? Mevrouw Van Herwijnen, u heeft nog een brandende vraag, want ik ... Mevrouw Van Herwijnen.

Mevrouw Van Herwijnen: Ik wilde aan de heer Stam toch wel even aangeven, welk perspectief wilt u de bewoners dan bieden die op dit moment wel overwegen om hun woning te gaan verkopen?

De voorzitter: Mijnheer Stam.

De heer Stam: Als mevrouw Van Herwijnen goed heeft geluisterd, heb ik gezegd, misschien zou je het plan toch eens moeten heroverwegen en kijken of je die 44 woningen die daar nu staan niet kan laten staan, want we hebben het over de plaats voor een busbaan. En wat mij betreft, zijn er best wel wat andere opties die je kan toepassen met behoud van die woningen en neerleggen van een busbaan. Ik heb vandaag ook een stukje gezien over de technische beantwoording. En daar wordt het woord busbaan niet gebruikt. Onze insteek is nog steeds, en daarom zeg ik nee vooralsnog op die 5 miljoen, laten we eerst nog eens even goed kijken met elkaar of dit allemaal wel op deze manier moet.

De voorzitter: Mevrouw Van Herwijnen.

Mevrouw Van Herwijnen: Voorzitter, toch nog even een vervolgvraag daarop. Want kan dat niet beiden parallel lopen aan elkaar? Kijken naar het alternatief en B, de bewoners toch nog een perspectief bieden als ze zeggen, weet je, laat maar, ik heb een ander plekje gevonden. Ik ga hier weg.

De voorzitter: Mijnheer Stam.

De heer Stam: Dat is wel het lastige, want dan kom ik toch weer op mijn punt, bewoners zijn natuurlijk wel op een bepaalde manier door de politiek onder druk gezet om dat te doen. En mochten er bewoners zijn die zo ver zijn dat ze helemaal in de stress zijn die zeggen, dat gaan we doen, wie ben ik dan om ze tegen te houden? Maar dat neemt niet weg dat wij nog steeds vinden dat er toch naar het behoud moet worden gekeken.

De voorzitter: Mijnheer Bootsman en dan mijnheer Klerk.

De heer Bootsman: Dank u wel. Voorzitter, ik had een klein vraagje nog aan mijnheer Stam. En dat ligt een beetje in de lijn met wat mevrouw Van Herwijnen net vroeg. Want er gaat inderdaad ook gekeken worden naar dat plan van Urban Space Studio, wat dat Platform ... Dat gaat het college ook gewoon ernaast leggen. En dat krijgen we straks allemaal bij het bestemmingsplan te zien. Maar wij horen ook van het Platform dat er inderdaad mensen zijn die nu misschien hun huis zouden willen verkopen. En als u dan tegen dit voorstel bent, dan ontzegt u hun eigenlijk ruimhartigere compensatie als wat ze nu kunnen krijgen. Ik vraag mezelf ook af, kan dat niet naast elkaar lopen of hoe zit dat dan?

De voorzitter: Mijnheer Stam.

De heer Stam: Dank u wel, voorzitter, voor de vraag. Ik draai hem eigenlijk om. Ik zeg voor de derde keer eigenlijk, wij hebben als politiek zo de druk hoog bij die mensen neergelegd dat we ze eigenlijk geen uitweg bieden dan hun woning verkopen. Als wij van begin af aan hadden gezegd, we gaan kijken of we die woningen kunnen behouden, dan hadden we hier in een hele andere setting gezeten.

Als u zegt, we moeten een ruimhartige vergoeding geven, dan is dat in mijn perspectief, in onze perspectief gewoon iets wat onder druk is ontstaan. En alles wat zwaar onder druk komt te staan, wordt vanzelf vloeibaar. Gaan mensen wel bewegen. Ik ben het daar niet mee eens, met wat u zegt.

De voorzitter: Dank u. Duidelijk, denk ik. Mijnheer Klerk, echt nog een nieuwe vraag of ...

De heer Klerk: Nee, het grootste deel is door mijn voorganger wel gesteld.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, dank. Laat duidelijk zijn dat ik voor een groot gedeelte aansluit bij de woorden van de heer Stam. Van ons had het nooit hoeven. Dat is algemeen bekend. Wij waren al tegenstander van de wet Wvg. Maar ik heb toch ook nog even een iets andere insteek. Het is inderdaad wat de heer Stam ook zegt, en we moeten elkaar zelf maar in de spiegel kijken, wij hebben dit deze bewoners aangedaan door dit gewoon aan te nemen. En dat is onder druk. En natuurlijk zijn er nu mensen die onder die druk weg willen. Die moet je ook compenseren als echt die druk veel te hoog is. Dan moeten ze ook weg kunnen, want je moet mensen uit een onzekere situatie halen als zij dat zelf ook willen. Want wie zijn wij om te zeggen, dat kan niet? Maar ik heb nog een wat andere insteek. Waarom nu al die 5 miljoen? Er is krediet beschikbaar gesteld

van 4 miljoen. Hoeveel huizen zijn er gekocht? De Wvg is toegepast in 2023. En semi-actief werven valt volgens ons onder de nieuwe wet. En klopt dit? Want die nieuwe wet is 1-1 in werking getreden, de Omgevingswet gekomen, die vele malen uitgebreider rekening houdt met meer omstandigheden dan onder de oude wet. Daar wil ik echt graag een antwoord op van het college. En wat als men naar de civiele ... We mogen het niet over juridische dingen hebben, maar ik ga hem toch even op tafel leggen. En dan meer richting het college. Mocht dit nu naar de civiele rechter gaan, er is met de nieuwe wet nog geen jurisprudentie. Hoe kijkt het college tegen ... En dan heb ik het niet nu even over de kansen die de gemeente heeft, de bewoners. Maar hoe kijkt het college tegen de kansen als ze naar de civiele rechter gaan? Want naar ons idee is dat veel ruimhartiger dan wat er nu gesteld wordt. En wij willen ook meer kaders zien. Want we geven nu eigenlijk een blanco cheque af. Een cheque van 5 miljoen, waarvan we eigenlijk niet weten welke kaders eraan gegeven worden en waarom dit krediet ... Wat schat het college in hoeveel huishoudens er gebruik gaan maken van deze semi-actieve werving? Want je had ook eerst kunnen zeggen, we gaan een ruimhartiger beleid doen, we gaan in kaart brengen, er zijn er zoveel, daar moet maatwerk op geleverd worden en dan kan je komen van, dat gaat ons zoveel kosten. Ruimhartig, daar hebben wij onze twijfels over. Of we hier voor gaan liggen, dat denk ik niet. Wij gaan hier niet voorliggen, voor die 5 miljoen. Want er zijn mensen die daar weg willen. Dat weten wij voor 100 procent zeker. Alleen dat is onder hele grote druk gegaan, wat wij die inwoners aan hebben gedaan. En dat blijf ik nog maar eens een keer herhalen. Wat ons betreft, moet het Maasterras gewoon terug naar de tekentafel. Moet zowel het woonwagenveld behouden worden en deze woningen aan de Weeskinderdijk. Er zijn nog zoveel obstakels, zoveel hobbels die er genomen moeten worden.

De voorzitter: Maar mevrouw Stolk, u dwaalt nu een klein beetje af van de vraag waar dit over gaat, denk ik.

Mevrouw Stolk: Dat kan. Ik ben er nu voor om dat in de gaten te houden.

De voorzitter: Dat doe ik bij deze. Fijn dat u mij werk bezorgt.

Mevrouw Stolk: Ik ben zelf ook vaak voorzitter, ik weet een beetje hoe het werkt. Voorzitter, daar wil ik het heel even bij laten. En ik wil even de antwoorden afwachten vanuit het college.

De voorzitter: Dank u wel voor uw bijdrage, maar u krijgt zo nog heel even het woord, want mijnheer Hartmeijer van de SP gaat u een vraag stellen.

De heer Hartmeijer: Dank, voorzitter. Vraag aan mevrouw Stolk. Ze zegt, we gaan niet voorliggen die 5 miljoen. Die partij gaat blijkbaar instemmen met de semi-actieve verwerving. Vindt mevrouw Stolk dan niet dat dat gaat leiden ... Of verwacht zij dan niet dat dat gaat leiden naar onteigening, wat weer een ander juridisch traject, is wat een complex traject is? Ziet mevrouw Stolk ook dat je dat niet uit elkaar kan trekken, zoals GroenLinks aangeeft? Want het is toch duidelijk dat de gemeente de huizen wil kopen om ze weg te halen?

De voorzitter: Mevrouw Stolk, een korte reactie graag.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, volgens mij heb ik dat al in mijn woordvoering aangegeven. Wij hebben dit nooit gewild. Laat dat vooropstaan. Wij blijven tegen en wij zijn tegen. Wij vinden gewoon dat je dit inwoners van je stad op deze manier, waarin wij het traject nu gelopen hebben, gewoon niet aan kan doen. Er zijn mensen die gewoon ziek op bed liggen. Er zijn mensen waarvan ik weet dat ze ook weg willen en misschien ook wel weg moeten. En niet moeten omdat het van ons moet, maar gewoon omdat het financieel niet haalbaar meer is voor die mensen. Voorzitter, daar krijg ik een bal van in mijn maag, want wij moeten daarover beslissen. En ik vind dat als mensen weg willen, moeten we die mensen de gelegenheid geven om daar ook weg te gaan, want mensen worden daar ziek van. En wie zijn wij dan vanuit de VSP om te zeggen, dat mag niet of dat kan niet?

De voorzitter: Helder.

Mevrouw Stolk: En dat een moeilijk traject is, dat hebben we onszelf aangedaan.

De voorzitter: Emoties zijn heel logisch, want we hebben het over mensen, zoals al meerderen verwoord hebben. Dank u wel voor de reactie. Ik ga naar mijnheer Kolkiliç, DENK Dordrecht.

De heer Kolkiliç: Voorzitter, dank u wel. Ik heb het woord onzeker zo vaak gehoord, waardoor ik zelf onzeker ben geworden en mijn code 6 keer verkeerd heb ingevuld, waardoor ik nu 50 minuten moet wachten.

De voorzitter: Trump deed het ook uit zijn hoofd.

De heer Kolkiliç: Ik zal het kort houden, voorzitter. Leven met onzekerheid is moeilijk. Ik hoop dat de vraagstukken van deze bewoners snel worden geholpen. Wij kunnen instemmen met dit voorstel op zich. Ondanks alle kanttekeningen met betrekking tot participatie hoop ik ook dat dit voorstel het college eigenlijk een seintje geeft. En alles wat er is gezegd vanuit de commissie en raadsleden, waardoor ze het participatietraject ook beter zullen gaan oppakken de aankomende periode. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kolkiliç. Ik ga naar mijnheer Hartmeijer van de SP.

De heer Hartmeijer: Dank, voorzitter. Onze fractie is nog steeds van mening dat de woningen waar het hier om gaat, behouden kunnen blijven. Ik zal daar verder nu niet over uitweiden. Dat hebben wij in eerdere vergaderingen uitgebreid beargumenteerd. Dank aan de bewoners voor hun brieven, naar zowel raad als college, die ook toegevoegd zijn. Daaruit blijkt wel het forse verschil van inzicht tussen hen en het rapport van Dietz enerzijds en het college anderzijds. Er wordt nu een semi-actieve verwerving voorgesteld. Echter in het rapport van Dietz staat dat deze optie binnen de Wvg helemaal niet bestaat. Is dit dan een uitvinding van gemeente Dordrecht? Op welke gronden wordt deze fase eigenlijk nu ingezet? Het college meent volledige schadeloosstelling te bieden. Dat zal juridisch allemaal kloppen. Daar gaan we het inderdaad nu niet over hebben, voorzitter, u zei het al. Echter de bewoners wijzen erop dat zij zeer waarschijnlijk er fors op achteruitgaan in woonkwaliteit, gezien de prijzen op de woningmarkt. De heer Stam zei het al. Daar is onenigheid over. College meent op basis van modellen dat sloop absoluut noodzakelijk is voor het aantal nieuwe woningen, maar er bestaan inmiddels ook andere modellen die een alternatief bieden en de sloop

niet noodzakelijk maakt. Omdat er een groot verschil van inzicht bestaat over de feiten en verwachtingen tussen de verschillende partijen, voelt het vreemd om hier nu een beslissing over te nemen en is vooral dialoog met de bewoners zelf nodig. Iets waarvan zij ook menen dat dit onvoldoende is gebeurd. Ook besef ik dat er een aantal bewoners de schadeloosstelling hebben geaccepteerd en zullen gaan verhuizen. En ook dat het Platform heeft aangegeven dat, ondanks dat ze zelf willen blijven, hun burens wel deze uitweg gunnen. Maar dat maakt dit onderwerp wel heel ingewikkeld. Vooral als de groep bewoners die daar wil blijven, steeds kleiner wordt. Maar nu instemmen met actieve verwerving in plaats van passieve verwerving, zoals we nu doen, zal naar ons idee leiden naar onteigening. Een traject wat alleen kans maakt als het zeer gedegen onderbouwd is jegens de bewoners die niet weg willen. Die eigenlijk geen kant meer op kunnen en op zoek moeten naar een huis wat in allerlei opzichten minder aantrekkelijk is dan wat zij nu hebben.

De voorzitter: Mijnheer Klerk wil u graag een vraag stellen.

De heer Hartmeijer: En ik was ook klaar. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Maar hij mag toch de vraag stellen.

De heer Hartmeijer: Zeker.

De heer Klerk: Dank u wel, voorzitter. Ik ben nog niet klaar. Nee, grapje. U stelt, we gaan dat niet doen, we gaan er niet mee instemmen met het beschikbaar stellen van dat krediet, want dat leidt onmiskenbaar tot onteigening. Maar de keerzijde van de medaille is toch dat als we nu niet instemmen met dit voorstel dat de bewoners niets hebben als stel dat ... Want het gaat hier nog steeds over het feit als ze zelf de stap nemen proactief om te verhuizen en te vertrekken, en de compensatie die daarmee samenhangt, op het moment dat we dan niet instemmen, geven we ze niets. Terwijl we straks, als we het bestemmingsplan voorkomt in de raad, daarbij ook dat rapport van Dietz, wat in opdracht van de bewoners is gemaakt, onderdeel gaat uitmaken van de stukken. Dan is het toch veel verstandiger om nu in ieder geval wel als schot voor de boeg in te stemmen met het beschikbaar stellen van het krediet?

De voorzitter: Mijnheer Hartmeijer, bent u overtuigd?

De heer Hartmeijer: Kijk, wat ik al aangaf, dat maakt het zo ingewikkeld. Want er is een groep bewoners die zegt, we leggen er ons bij neer en we gaan verhuizen en we willen schadeloosstelling ontvangen. Maar er is ook een groep die zegt, we vinden het gewoon überhaupt onzin dat onze huizen gesloopt moeten worden. En dat maakt natuurlijk wel dat het heel ingewikkeld is. Naar mijn idee worden wij eigenlijk gedwongen als fractie om hier tegen te stemmen, omdat wij vinden dat de bewoners die willen blijven gewoon zeker wel een punt hebben.

De voorzitter: Ik zie dat mijnheer Klerk toch nog zijn vinger opsteekt. En gedwongen wordt hier volgens mij niemand.

De heer Klerk: Ik ga in mijn situatie niet over dwang spreken. Maar ik denk dat uiteindelijk ... Ik ben gelijk van slag. Op het moment dat we nu niet instemmen met het

krediet, dat we daar de bewoners niet mee helpen. En ik denk juist op het moment dat de bewoners die ervoor kiezen om te blijven zitten, wat best een grote groep zal zijn, daar gaan we straks, als het bestemmingsplan voorligt, met dat plan erbij. En stel nu in een heel hypothetisch geval dat het plan van Dietz omarmd wordt door het college en dat die woningen blijven staan, dan is nog steeds niemand geschaad met het besluit wat u nu neemt, behalve ... Er is nog niemand geschaad met het beschikbaar stellen van dit krediet.

De voorzitter: Mijnheer Hartmeijer, bent u overtuigd?

De heer Hartmeijer: Dat vraag ik me af. Kijk, als ik alles lees en ik lees ook de correspondentie tussen bewoners en het college, dan is mijn idee dat als we als we semi-actief, wat dat ook mag zijn, volgens mij is het gewoon actief verwerven, dat dat naar onteigening gaat. Maar wat ik al zei, het is heel ingewikkeld. Dat erken ik ook. Er zitten verschillende kanten aan. En wat ik aangaf, volgens mij is gewoon nu het dialoog met die bewoners nodig. Betrek inderdaad ook dat Dietz rapport erbij. Dat zou mijn voorkeur hebben.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Stam. Een korte vraag en dan wil ik eigenlijk graag verder, want dan kan u straks, mijnheer Noldus, in uw eigen verhaal misschien dat nog wel kwijt, maar ik moet een beetje kijken naar de klok. De wethouder moet ook nog reageren. Mijnheer Stam, kunt u een korte vraag stellen?

De heer Stam: Als u wat korter bent, dan zal ik ook kort zijn. Ik heb wil eigenlijk reageren op mijnheer Klerk. Wij willen een betrouwbare ...

De voorzitter: Dat doen we niet.

De heer Stam: Dat doen we niet?

De voorzitter: Nee, dat doen we niet. Interrumperen op een interruptie is heel ongebruikelijk.

De heer Stam: Dan doen we dat via internet.

De voorzitter: Is het een korte, mijnheer Noldus?

De heer Noldus: Ja, een korte vraag aan mijnheer Hartmeijer.

De voorzitter: Hele korte.

De heer Noldus: Want de heer Hartmeijer koppelt onteigening aan het nemen van een besluit over semi-actieve verwerving. Is de SP het dan ook met ons eens dat, of je dat die tussenstap nu wel of niet neemt, het besluit over onteigening pas genomen wordt bij een bestemmingsplan besluit?

De voorzitter: Daar kun je met ja of nee op antwoorden, denk ik, mijnheer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Nogmaals, dat is niet hoe ik het lees. Het is duidelijk dat de woningen aangekocht worden om ze weg te halen. Ik zie daar niet een soort van middenweg in. Die ziet de heer Noldus misschien wel, maar ik zie dat niet.

De voorzitter: Die middenweg gaan we misschien straks van mijnheer Noldus horen. Mijnheer Damen, Partij van de Arbeid.

De heer Damen: Dank u, voorzitter. Voorzitter, wij zien als PvdA op dit moment nog steeds geen reden om bij de planontwikkeling in de toekomst deze woningen te slopen. Wij willen wel instemmen met het voorstel. Niet omdat de woningen gesloopt moeten worden, maar omdat een aantal bewoners in een dusdanig onzekere situatie zitten dat ze zeggen, ik vertrek liever. En wij vinden dat we die mensen de mogelijkheid moeten bieden om dat te doen met een ruimhartige vergoeding voor hun woning. Dat is de reden waarom wij nu instemmen met dit voorstel. We willen daarbij wel opmerken dat het proces veel langer duurt, dat is al een aantal malen gezegd, dan we aanvankelijk ingeschat hadden. Dat hebben we met zijn allen gedaan. Misschien met uitzondering van de partij van mijn buurman, die nadrukkelijk gewaarschuwd heeft, jongens, hier moet je niet aan beginnen, dit is een heidense klus.

Maar voor de rest hebben we het allemaal gewild. En dit is een van de nare consequenties. Voor ons is een tweede punt, en daar hoor ik graag een reactie op van de wethouder, dat we niet bang zijn dat de vergoeding niet ruimhartig is voor de verlaten woning, maar dat het probleem veel meer zit in het vinden van een vergelijkbare, passende woning. En wat dat betreft, willen we heel nadrukkelijk aan het college vragen om bij het maatwerk daar heel goed op te letten. En voor iedere individuele bewoner heel goed te kijken, wat is voor jullie een passende maatwerkoplossing die beschikbaar is op de markt?

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Terechte vraag die de heer Damen aan het college stelt. Maar dan ook een vraag aan de heer Damen zelf. Hoe ziet u dat voor zich? We hebben woningnood. Vergelijkbare woningen zijn er niet. En alles wat er gebouwd wordt, wordt naar de maatstaven van, ik dacht nu, op basis van ... Een betaalbare koopwoning zit op 389.000 euro. Hoe kijkt u daar dan tegenaan?

De voorzitter: Mijnheer Damen.

De heer Damen: Ik weet niet of de bewoners zitten te wachten op een nieuwbouwwoning, maar ik vind dat dat hun zaak is en niet de mijne. Maar wat ik wel weet, dat ze veelal zelf heel veel energie en ook geld gestoken hebben in het opknappen van deze woningen en die naar hun comfort, wensen hebben ingericht. Dat is een tweede punt waar je heel goed op moet letten. En maatwerk is maatwerk. Ik kan dat niet van tevoren aangeven van ...

De voorzitter: Uw oproep aan de wethouder is in ieder geval duidelijk.

De heer Damen: Ik kan niet aangeven hoe dat precies dan moet zijn.

De voorzitter: U heeft nog wat verder?

De heer Damen: Wat zegt u?

De voorzitter: Heeft u nog wat verder iets?

De heer Damen: Een opmerking nog, voorzitter. Het is ook door anderen gezegd. Het is zaak dat de bewoners netjes worden ingelicht. Dat is eventjes niet gebeurd. Het college heeft aangegeven dat dat niet correct was. Dat dat beter zou moeten en zal gaan. In onze ogen is dat geen vrijblijvende conclusie van het college.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Damen. Ik ga naar mijnheer Tutupoly, Op Ons Eiland.

De heer Tutupoly: Ondanks dat het bestemmingsplan nog niet definitief is, wensen wij akkoord te gaan met de semi-actieve verwervingen, om de bewoners die weg willen enige zekerheid te bieden. Net als GroenLinks vraag ik me wel even af over de ruimhartigheid van de vergoeding. Daar is nog in ieder geval wat onduidelijkheid over. De vraag was neergelegd bij de wethouder om daar een toelichting op te geven. Die hoor ik graag. En ten aanzien eigenlijk van de communicatie richting de bewoners, de eerste keer toen het voorkeursrecht eigenlijk op de woningen kwam te liggen, waren de bewoners eigenlijk ook al overvallen door wat het college besloten had. Nu wederom worden ze overvallen. En wordt wederom, zal ik maar zeggen, aangegeven dat er beterschap beloofd wordt. En ik zou toch eigenlijk willen zeggen, dit college heeft het nu wel vaker dat die communicatie gewoon richting bewoners slecht verloopt. En we zullen dan ook eigenlijk het college op het hart willen drukken om hier eens een keer echt maatregelen op te nemen, zodat het in de toekomst tot het verleden zal gaan behoren. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Tutupoly. Dan ga ik naar mijnheer Noldus, ten slotte, van de Dordtse VVD.

De heer Noldus: Voorzitter, dank u wel. We praten al geruime tijd over de plannen voor het Maasterras. En te lang, als je het aan de bewoners van de woningen aan de Weeskinderendijk vraagt. En de huidige plannen en de doorlopende onzekerheid moeten wel teregt zijn. En we moeten de situatie van de onzekerheid van de huidige bewoners aan de Weeskinderendijk dan ook niet uit het oog verliezen, want door toedoen van de overheid geraakt worden in toch wel het middelste van je bestaan, je thuis, dat is iets waar we ons denk ik allemaal bewust van zijn in deze ruimte. En voorzitter, dat maakt ook dat we van mening zijn dat het extra gevraagde budget dat we dat toe moeten kennen en het college inderdaad te vragen om te starten met die semi-actieve verwerving. Niet om daarmee de druk op de bewoners op te voeren en niet om daarmee het proces tot aan de onteigening en de sloop te versnellen. Want voorzitter, daar moeten we als raad echt nog voor de zomer een bestemmingsplan vaststellen en kijken hoe die eruit gaat komen te zien. Want daar liggen echt nog wel meerdere puzzels op tafel. Maar goed, dat voorstel verandert niets aan de situatie voor de bewoners die

ervoor kiezen om op korte termijn te ... Of die willen blijven. Maar de bewoners die wel willen vertrekken, die willen we niet laten wachten op een betere vergoeding om elders hun bestaan verder op te bouwen. Want voorzitter, ik gaf het al aan, we moeten voor de zomer nog besluiten over het bestemmingsplan. En met dan ook nog de vervolgpcedures die eventueel lopen, Raad van State, et cetera, kan het echt nog wel een tijd duren voordat je anders in de vergoedingsfase aankomt, waar we het hier over hebben.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De heer Noldus: En dat kun je de bewoners die op zoek zijn naar iets anders volgens mij niet aandoen.

De voorzitter: Dat was waarschijnlijk uw laatste zin.

De heer Noldus: Ik had nog een korte bijdrage.

De voorzitter: Maar dan gaan we eerst de vragen van mevrouw Stolk aanhoren.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, vraagje aan de heer Noldus van de VVD. Hoe kijkt u er dan tegenaan dat de bewoners hun huis, hun thuis door de gemeenteraad van Dordrecht weggehaald wordt? Bewoners die ziek zijn ... Stel dat het bestemmingsplan niet doorgaat, dat er een heel ander bestemmingsplan ... Kunt u uzelf dan nog in de spiegel aankijken, naar de mensen die al weggegaan zijn onder druk van deze raad? Hoe kijkt u daar tegenaan?

De voorzitter: Mijnheer Noldus, hoe kijkt u er tegenaan als het straks anders gaat dan we denken?

De heer Noldus: Voorzitter, ik denk, en ik heb dat in iedere bijdrage gehoord en ik weet dat dit proces loopt natuurlijk al een tijd en ik weet van iedereen in deze zaal dat dit ook in de tijd van het vestigen van de Wvg, want daar is eigenlijk het besluit genomen om dit in gang te zetten voor die gebiedsontwikkeling, dat dat voor niemand een lichtzinnig besluit is. En voorzitter, zo kijken wij er ook tegenaan. Het is iets waar we ons heel terdege van bewust zijn. Ik zei er al iets over in mijn bijdrage. Het is iets wat mensen in het diepst van hun bestaan raakt. Daar moet je heel voorzichtig, goed en precair mee omgaan. En dat is ook de reden, voorzitter, waarom we dan denken dat dit nu een goede tussenstap is. Niet om die druk te verhogen, niet om het tempo te verhogen, maar om de mensen die daar zelf toe besluiten meer zekerheid te geven, niet te hoeven wachten, maar verder kunnen met hun leven, als zij dat willen, op een andere plek. En voorzitter, naar ons idee is het ook in lijn met de motie die indertijd is aangenomen. We hebben daar nog wel een vraag bij, richting het college. Want we zijn wel benieuwd, hoe wordt in het proces met alle individuele bewoners afspraken gemaakt en maatwerkafspraken gemaakt, ook recht gedaan aan het totaal van de bewoners, aan het collectief? Hoe zorgen we dat er geen onevenredige verschillen ontstaan en dat er altijd ruimte is voor maatwerk? Dat lijkt me een lastige opgave. Ik ben benieuwd of daar iets aan een reactie op gegeven kan worden.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Noldus: En voorzitter, dan nog een laatste zin, als dat mag? Wij steunen dit voorstel. En de politieke vragen kunnen wij dan ook driemaal met een ja beantwoorden, als slot, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de reflectie door de wethouder. Wethouder Burggraaf.

De heer Burggraaf: Dank u wel, college. Voorzitter.

De voorzitter: Even geduld.

De heer Burggraaf: Waar is het traject begonnen? Het is eind 2023 begonnen bij het besluit van u om een Wet voorkeursrecht gemeenten te vestigen. En dan ook een motie waarin u heeft opgeroepen om een ruimhartige vergoeding te bieden en de bewoners te begeleiden in dat traject. Daar is een gesprek met de Platform begin 2024 geweest. En die hadden toen bureau Dietz aangedragen. Daar we hebben toen budget voor vrijgemaakt om ze daarin te begeleiden. En dan is het inderdaad erg pijnlijk om te moeten constateren dat we nu een besluit hebben genomen, waarbij, ondanks dat die lijnen nu er liggen, we toch verzuimd hebben om rechtstreeks te communiceren op het moment dat dit voorstel ook bij u in de raad lag. Maar zoals we in de brief hebben aangegeven, is dat een situatie die we hierna ook echt niet meer willen en we daar echt voor zullen zorgen dat die communicatielijn ook in de toekomst beter verloopt. Tegelijkertijd heeft u begin dit jaar of nee, begin vorig jaar het ontwerp bestemmingsplan gezien. Daar hebben we een presentatie in de commissie gehouden. En toen hadden we echt de verwachting dat we veel sneller op het punt zouden kunnen komen om u een bestemmingsplan ter vaststelling vast te leggen. Dat we veel sneller duidelijkheid zouden kunnen geven op het definitief besluit van het betrekken van die woningen bij de gebiedsontwikkeling en welk bestemmingsplan u dan kan vaststellen. En helaas blijkt dat toch erg complex te zijn in dit gebied en meer tijd nodig te hebben. En dat maakt dat we nu dit voorstel hebben neergelegd om te zeggen, er zit toch voor heel veel bewoners een grote onzekerheidsfactor in. Bewoners hebben aangegeven, we zouden de woning wel willen verkopen, maar dat doen we alleen als er ook hetzelfde uitzicht is op die volledige schadeloosstelling die bij een onteigening was. Dat maakte dat we dit voorstel hebben voorgelegd. Nogmaals, het besluit of u definitief die woningen betreft bij de gebiedsontwikkeling, dat gaat u nemen bij het bestemmingsplan. Ik wil daarbij wel voor het volledige beeld nog even verwijzen naar de bijlage die erbij zit. Want ik hoorde nu ook weer het verhaal dat het alleen zou zijn vanwege een busbaan die daar loopt. Daar hebben we ook wel de redenen genoemd die erachter liggen waarom voor die gebiedsontwikkeling de analyse nu is dat we die woningen daarbij nodig hebben. En dat is meer dan alleen de busbaan. Dat heeft ook met het verhogen van het terrein te maken, onder andere. Nog een aantal andere zaken, maar die kunt u daarin teruglezen. Maar zoals gezegd, zullen we dat ook bij het voorleggen van het bestemmingsplan toetsen met het plan wat in samenspraak met bureau Dietz ook met bewoners besproken is. Daar hebben we vorige week ook een ambtelijk gesprek met het Bewonersplatform over gehad. Maar goed, wat ik al zei, het duurt langer. Het is een complexe situatie. En daarom hebben we nu voorgelegd om een vergoeding te doen op basis van onteigeningen. Dat is de wettelijke grondslag die de meest ruimhartige basis vormt voor een schadeloosstelling, die zowel met inkomen als vermogenspositie van de bewoners rekening houdt. En die heel veel ruimte geeft om echt maatwerk toe te

passen, ook voor situaties die u noemde als zijnde een huizenmarkt waarin woningen boven vraagprijzen worden verkocht. Dat zijn ook allemaal aspecten die in dat maatwerk en in die schadeloosstelling meegewogen kunnen worden en waar lange jurisprudentie onderligt, een wettelijke basis waarop ook die waarderingen zijn getoetst. En er is inderdaad nu een nieuwe Omgevingswet.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De heer Burggraaf: Maar daarmee is niet wat veranderd in de wijze van de schadeloosstelling. Dat is hetzelfde als onder voorheen de Onteigeningswet.

De voorzitter: De lengte van uw zinnen is befaamd. Maar nu is er even rust. Mevrouw Stolk kan haar vraag stellen.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, ik vraag me af waar de wethouder dat vandaan haalt, dat hetzelfde getoetst is als de wet die hier voorlag? Volgens mij is er een nieuwe wet, er is een nieuw besluit genomen, je gaat ook een nieuwe procedure in. En dat was ook een van de vragen, dat als er dadelijk ... Want ik weet voor 99 procent zeker, 100 procent weet je het nooit, maar dat er heel veel mensen daar blijven zitten. Stel dat ze naar de civiele rechter gaan, welke kansen schat het college dan voor zichzelf in? Want dan schat ik de kansen voor de bewoners hoger in. Waarom? Omdat er geen jurisprudentie is op dit gebied, van deze nieuwe wet. Hoe kijkt u daar tegenaan? Want u zegt, ik heb het getoetst, maar waaraan heeft u dit dan getoetst?

De voorzitter: Wethouder, waar haalt u die wijsheid vandaan? En ook, hoe denkt u, als er juridische stappen ondernomen worden, hoe de gemeente er afkomt?

De heer Burggraaf: Voorzitter, voor dit soort situaties moeten we natuurlijk uiterst zorgvuldig te werk gaan als college. En willen we zorgen dat we aanbiedingen die we doen ook een rechtszekerheid hebben. En zo is dat situaties ook gelijke monniken, gelijke kappen zijn. Die vragen werden ook al gesteld. Dat zijn we ook schatplichtig aan. En dat is waarom we ons laten adviseren door mensen die deskundig zijn in onteigeningsprocedures. En die geven aan dat de nieuwe wet een procedurele wijziging is, maar niet een inhoudelijke wijziging. Niet de inhoudelijke grondslag op basis waarvan die financiële vergoedingsregels zijn. En daar zijn ook heel veel praktijkvoorbeelden van, omdat er heel veel maatwerk in zit, waardoor je dat op die manier ook kan toetsen. Daarnaast is het ook zo in het traject dat bewoners in staat zijn om zelf, als we zeggen, we hebben een taxateur hier, maar we willen zelf dat getoetst hebben, om daar een onafhankelijke derde nog weer eens bij te betrekken. En de kosten die daar dan mee gemoeid zijn, kunnen ze ook vergoed krijgen. Daar zit ook een onafhankelijke toetsing op. En natuurlijk staat er ook altijd nog in het eind van het traject weer een rechtsgang open op het moment dat bewoners zeggen, daar hebben we nog twijfels bij. En dan kan dat ook nog rechterlijk getoetst worden.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Ik wil toch nog heel even inbreken. Want de heer Burggraaf gaat altijd in een adem door, want die kan hele mooie, lange zinnen maken. Ik krijg ze er niet uit. Maar nogmaals, waar is dit nu aan getoetst op het gebied van de onteigening of semi-actief werven? Omdat daar nog geen voorbeelden van zijn. Waaraan is dat nu getoetst?

De voorzitter: Wethouder Burggraaf.

De heer Burggraaf: Dan ga ik me weer herhalen, voorzitter. En dat is nogmaals, er is in de wet een proceswijziging, maar niet een inhoudelijke wijziging op de schadeloosstellingsprincipes die tot dat bedrag komen. En nogmaals, ik ben zelf geen expert of deskundige in het onteigeningsrecht, maar die hebben we wel veel geraadpleegd. En daar vaar ik op, voorzitter.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, mag ik een voorbeeldje geven?

De voorzitter: Nog één keertje op ditzelfde onderwerp.

Mevrouw Stolk: Dat is toch wel aardig. Voorzitter, schadeloosheidsprocedure bij de civiele rechter. De onteigenaar, meestal de overheid, vraagt aan de civiele rechter om schadeloosheid vast te stellen en krijgt daarover bericht. Nogmaals, ik krijg er geen antwoord op, maar ik zou er wel graag een antwoord op willen hebben.

De voorzitter: Wethouder Burggraaf.

De heer Burggraaf: Voorzitter, ik denk dat hetgeen mevrouw Stolk naar verwijst, is het eindproces van een onteigeningsprocedure. Op het moment dat je helemaal aan het einde van een traject zit en bewoners uiteindelijk hebben gezegd, ik wil hier niet weg, ik wil niet mijn woning verkopen, ook niet met alle taxaties die er zijn geweest, gesprekken, et cetera, dan is de laatste stap de formele onteigening. De praktijk is ook dat dat bijna nooit voorkomt dat het zover komt. En dat partijen voor die tijd vaak al met elkaar in minnelijkheid tot een oordeel zijn gekomen.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: U had gezegd, nog één keer, mevrouw Stolk.

De heer Burggraaf: Maar als daarmee onze jarenlange jurisprudentie, die die waardes nog toetsen ...

Mevrouw Stolk: Maar om het kort te houden. Ik weet voor 9 ...

De voorzitter: Dat is dan wel de laatste, want anders krijgen we het niet af

Mevrouw Stolk: Ik weet voor 99 procent zeker, nogmaals dat zei ik net al, voor 100 procent weet ik het nooit zeker ... Maar wat nu als er bijvoorbeeld 30 mensen of 20 mensen blijven zitten en die gaan naar de civiele rechter? Wat schat u dan als kansen in voor de gemeente als bedrag?

De voorzitter: Kunt u daar antwoord op geven, wethouder?

De heer Burggraaf: Voorzitter, ik kan alleen antwoorden dat in dit traject we op minnelijke wijze met elkaar tot een schadeloosstelling komen, op dezelfde grondslagen zijn gebaseerd als aan het einde van het traject. Het is op onteigeningsbasis.

En juist met al die waarborgen eromheen en het feit dat je daar ook als bewoner onafhankelijke derden bij kan betrekken om dat nog eens een keer te toetsen, worden ook de waarborgen ingericht, waarmee je ook kan kijken of je daarmee inderdaad een schadeloosstelling hebt die op al die wettelijke grondslagen en eerdere jurisprudentie inderdaad dan een maatwerkaanbieding is, die daarmee in lijn is.

De voorzitter: Graag het volgende onderwerp.

De heer Burggraaf: Het andere aspect die ik nog even wil verduidelijken, is dat in deze fase het niet is dat er verplicht een woning verkocht hoeft te worden. En dat maakt de term semi-actief. Het betekent, je doet het op basis van een onteigeningsschadeloosstelling. Maar het is niet zo dat bewoners nu verplicht hun woning moeten aanbieden. Het is echt alleen maar een aanbod, vrijwillig. We gaan ook niet bewoners zelf actief benaderen van, gaat u uw huis nu aanbieden? Het is echt alleen voor die bewoners die zeggen, we zitten in deze situatie, we waren van plan te verhuizen of we vinden de situatie te onzeker worden en gaan we liever naar een andere woning op zoek, dat ze dan op basis van die onteigeningsschadeloosstelling vervolgens de waarde kunnen gaan bepalen en de schadeloosstelling kunnen bepalen. Daar is heel veel ruimte, ook voor individueel maatwerk. Dat heb ik ook toegelicht. En even kijken, waarom hebben we dan nu een kredietvoorstel voor 5 miljoen gedaan? Dat is omdat we graag het krediet beschikbaar hebben om ook snel te kunnen handelen. Op het moment dat een bewoner zegt, ik wil nu graag mijn woning verkopen aan de gemeente, omdat iemand bijvoorbeeld al een nieuwe woning op het oog heeft, misschien nog in een onderhandelingstraject daarvoor zit, dat wij dan ook snel de zekerheid kunnen bieden aan die betreffende bewoner dat we voor die schadeloosstelling direct kunnen handelen. En niet eerst nog weer een traject in moeten gaan, waarbij we naar u als raad terug moeten gaan om dat budget op te halen, want dan kan je juist mensen niet in de snelheid bedienen. Dat is de reden waarom we nu een ruimer krediet hebben opgevraagd.

Mevrouw Stolk: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Dat was ook een van onze vragen. Er is al 4 miljoen beschikbaar gesteld. Hoeveel huizen zijn er tot nu toe aangekocht? En wat is er nog over van die 4 miljoen?

De voorzitter: Wethouder Burggraaf.

De heer Burggraaf: Voorzitter, die technische vraag zal ik nog even na de vergadering beantwoorden. Want ik heb wel aantallen in mijn hoofd zitten, maar ik wil graag wel zeker weten dat ik de juiste getallen noem.

De voorzitter: Dat kan ik begrijpen. U krijgt het antwoord, mevrouw Stolk. Bij dezen toegezegd. Gaat u verder.

De heer Bootsman: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Bootsman zie ik.

De heer Bootsman: Dank u wel. Ik heb nog een kleine vraag aan de wethouder over het maatwerk, waar we het net over hadden. Dat vinden wij ook heel belangrijk. Maar hoe moeten we dat precies zien? Wordt er echt per bewoner, per situatie dan gekeken? Want iedere situatie is natuurlijk anders.

De voorzitter: Wethouder Burggraaf.

De heer Burggraaf: Dat klopt. Dat is het geval.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Burggraaf: Voorzitter, ik zit even snel te kijken, maar ik denk dat ik hiermee ...

De voorzitter: Ik weet in ieder geval nog een vraag van mijnheer Damen. In hoeverre u kunt helpen bij het zoeken naar woningen?

De heer Burggraaf: Dat heb ik ook al destijds bij de motie aangegeven, we zijn geen makelaar. Wij kunnen niet zelf meezoeken naar alternatieve woningen. Het is ook in deze fase niet nodig. Want nogmaals, het is zo dat mensen hoeven niet weg. Alleen voor die bewoners die zelf zeggen, nu willen we graag een andere stap gaan zetten, daarvoor biedt u nu een schadeloosstelling die ruimhartig is.

De voorzitter: Mijnheer Damen.

De heer Damen: Voorzitter, mijn opmerking had vooral betrekking op, als de bewoner nu weg wil, omdat hij het allemaal zat is, wat ik me kan voorstellen, en hij loopt tegen een woning aan die hij passend vindt, maar die eigenlijk boven het budget zit van de schadeloosstelling, maar die wel qua een aantal comfortkenmerken vergelijkbaar is, valt dat dan onder dat maatwerk om dat enigszins gelijk te trekken?

De voorzitter: Wethouder Burggraaf.

De heer Burggraaf: Voorzitter, ik vind het erg lastig om hier exact op casuïstiek en dergelijk maatwerk in te gaan, anders dan dat ik een hele lijst heb gezien op basis waarvan maatwerk wordt toegepast, waar ook elementen in zitten in te kijken, wat voor type woning is het? Hoe zit het daar met de energetische waarde van de woning? Hoe zit je met je inkomensuitgavesituatie op een nieuwe plek? En dat zijn wel zaken die in die schadeloosstelling ook worden meegewogen en medebepalend zijn voor de schadeloosheid.

De voorzitter: Juist omdat het maatwerk is, is het zo moeilijk, denk ik.

De heer Burggraaf: Voorzitter, volgens mij heb ik hiermee alle vragen beantwoord.

De voorzitter: En als iemand nog een vraag gesteld had waar hij geen antwoord op had, dan ... Mijnheer Winger misschien.

De heer Wringer: Ik had deze vraag nog niet eerder gesteld, voorzitter. Maar in het originele of de eerste plan van Mecanoo konden deze woningen blijven staan. Pas op een later moment zijn de plannen veranderd en moesten deze woningen weg voor nieuwbouw. Met daaronder een aantal argumenten. En een van die argumenten was een betere financiële positie voor de Maasterras ontwikkeling. Is dit argument nog steeds houdbaar, nu de aankoop van alle woningen, met daarbij alle kosten, zeer hoog oplopen? Met andere woorden, wordt er nog steeds verdiend op nieuwbouw op deze locatie?

De voorzitter: Valt een beetje buiten deze vergadering, denk ik eigenlijk. Maar hij wil wel antwoord geven.

De heer Burggraaf: Ik kan er een algemeen antwoord op geven. Is dat de Mecanoo visie natuurlijk een visie was. Dat was met wat meer hoog over aannames. En van daaruit is een verdere, verdiepende planuitwerking gemaakt en zijn dat soort zaken getoetst. De vraag die u nu stelt, dat zullen we natuurlijk bij het ontwerpbestemmingsplan, ik zeg het verkeerd, het bestemmingsplan, zodra we die besluitvorming aan u voorleggen ... Waarvan we ook al hebben aangegeven dat we een goed vergelijk zullen maken van het alternatieve plan, wat de bewoners samen met Dietz hebben bekeken. Dat we die ook goed zullen toetsen aan de aannames die in het plan liggen, die we u dan voorleggen, zodat u dat soort aspecten ook actueel, met de actuele kennis van zaken goed tegen elkaar kan afwegen en kan afmeten.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder. Gebruikelijk is dat we het debat dan vervolgens afronden met een korte stellingname. We hebben het debat gehad, u heeft de wethouder gehad en nog extra vragen gesteld. En dan ga ik gewoon even dit rondje maken, hoe staat het erbij? Bent u voor het voorstel, ja of nee? Mijnheer Wringer, u mag als eerste. Kan heel kort gewoon.

De heer Wringer: Dat klopt. Kan heel kort. Wij zijn voor het voorstel om onzekerheid bij huidige bewoners zoveel mogelijk weg te nemen.

De voorzitter: Mevrouw Van Herwijnen.

Mevrouw Van Herwijnen: Wij zijn ook inderdaad voor het voorstel.

De voorzitter: Mijnheer De Feijter.

De heer De Feijter: Wij blijven ook voor.

De voorzitter: Mijnheer Bootsman.

De heer Bootsman: Wij zijn voor het voorstel inderdaad, omdat het Platform ook aangeeft dat het een goede eerste stap zal zijn.

De voorzitter: Mijnheer Klerk.

De heer Klerk: Wij zijn voor het voorstel.

De voorzitter: Mevrouw Pichel.

Mevrouw Pichel: Ik wil aangeven, dat eigenlijk de derde politieke vraag, die vind ik nog wat lastig. Met name omdat ook, is de motie voldoende ten uitvoer gebracht? En ik denk dat het heel lastig is, omdat het natuurlijk maatwerk moet zijn. Die kan ik eigenlijk nog niet positief beantwoorden. Maar wij zijn het er zeker wel mee eens dat er krediet beschikbaar moet worden gesteld voor degenen die daar vraag naar hebben.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Stam.

De heer Stam: Voorzitter, we kunnen eigenlijk niet anders als instemmen, om ook de bewoners tegemoet te komen. Wij vinden het nog steeds niet ruimhartig. En we vinden de invulling van de motie nog niet optimaal. Met het bedrag vragen wij nog wel of er nog enigszins kaders toegevoegd moet worden, waarmee aan de slag wordt gegaan.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Stolk.

Mevrouw Stolk: Voorzitter, ook onder druk. Want we weten gewoon dat daar bewoners zijn die onder druk staan en zitten. Vandaar dat wij ook in zullen stemmen met deze 5 miljoen. Maar nogmaals, onder druk, want dit hadden wij deze mensen nooit aan mogen doen.

De voorzitter: Duidelijk. Dank u wel. Mijnheer Kolkiliç.

De heer Kolkiliç: Voorzitter, wij kunnen instemmen met het voorstel.

De voorzitter: Dank u. Mijnheer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Voorzitter, het klinkt meer als een voortzetting van de passieve verwerving, maar dan met meer budget. Ik vind het heel ingewikkeld. Ik weet niet precies wat ik ermee moet.

De voorzitter: U kunt nog heel even nadenken. Mijnheer Damen.

De heer Damen: Voor, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Tutupoly.

De heer Tutupoly: Voorzitter.

De voorzitter: En mijnheer Noldus.

De heer Noldus: Wij zullen dit voorstel steunen, voorzitter.

De voorzitter: Dan is het in ieder geval duidelijk dat er een hele ruime meerderheid is voor het beschikbaar stellen van de 5 miljoen. Dan blijft natuurlijk de vraag over, hoe gaan we verder met dit raadsvoorstel? Er zijn 3 mogelijkheden, maar ik kan me haast niet voorstellen dat er nog behoefte is om er een bespreekstuk van te maken in de raad, want we hebben er nu uitvoerig over kunnen debatteren. Dan zijn er nog 2 mogelijkheden over. En dat is een hamerstuk, waarbij natuurlijk altijd een partij de vrijheid heeft om te komen met een motie, waardoor er toch nog even over gesproken

kan worden. En we kunnen hem ook doorsturen als een stemstuk. Dan gaan we er alleen maar over stemmen. Het is aan u. Wie wil als eerste even de aftrap ... Mijnheer Klerk.

De heer Klerk: Dat is misschien even mijn onbenulligheid, maar kunt u mij uitleggen wat in uitvoering het verschil is tussen een hamerstuk en een stemstuk?

De voorzitter: Dat gaat mijnheer Den Boer even voor u doen.

De heer Den Boer: Dank, voorzitter. Bij een hamerstuk wordt er in principe niet over gestemd. Dan is de raad akkoord. En dan kunnen fracties aangeven dat ze tegen zijn. Bij een stemstuk worden er echt gewoon, zoals bij elk stuk, hoofdelijk gestemd via het systeem. Dan wordt er ook gewoon echt per persoon de uitslag kenbaar. Dat is het verschil.

De voorzitter: Gaan we een beetje overdoen wat we hier gedaan hebben. Zonder beraadslaging uiteraard. Maar het tweede rondje wat we nu ongeveer gedaan hebben. U mag kiezen. Ik wil het ook doen hoor. Mijnheer Klerk.

De heer Klerk: Wat mij betreft, wordt het dan een hamerstuk, want de uitslag staat toch wel vast.

De voorzitter: Hamerstuk. Wie is het eens met de heer Klerk? Ik zie een meerderheid. En ik zeg er uiteraard bij, er mag altijd een motie ingediend worden, dat weet u. Maar dan stel ik bij dezen vast dat het als een hamerstuk naar de raad gaat. Ik dank u in ieder geval ook voor de wijze van debatteren. Ik denk dat ieder zijn, haar zegje heeft kunnen doen. De wethouder adequaat heeft kunnen reageren. Ik dank het publiek achter mij ook. Het is altijd heel fijn om een vergadering te hebben waar ook wat mensen getuige van zijn. En in jullie geval is dat natuurlijk vanzelfsprekend als belanghebbende. Maar fijn jullie altijd weer te zien en sterkte met het vervolgtraject. En ik wens jullie ook toe dat er gauw echt gehamerd kan worden. Ik dank u. En ik sluit de vergadering.

2. Eindrapport Common Eye over Doorontwikkeling Samenwerking Drechtsteden voor het ruimtelijk-economisch domein

Voorzitter: De heer De Feijter

Raadsgriffier: De heer Den Boer

Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Damen (Partij van de Arbeid)

Dhr. Groenewege (Partij voor de Dieren)

Dhr. Hartmeijer (SP)

Dhr. Katif (Beter voor Dordt)

Dhr. Van der Meer (GroenLinks)

Mevr. Nieuwland-van den Bosse (ChristenUnie/SGP)

Dhr. Noldus (VVD)

Dhr. Oostenrijk (CDA)

Dhr. Tutupoly (Op Ons Eiland)

Dhr. In 't Veld (VSP)

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf

Overige aanwezigen: dhr. Goossensen, dhr. Huykman

De voorzitter: Goedenavond iedereen. Ik weet niet of wij inmiddels al compleet zijn. Er zijn nog een aantal die hun weg nog aan het vinden zijn naar de vergaderzaal. Goedenavond allemaal, het is even na 21.00 uur. Ik stel voor dat we gaan beginnen aan deze commissievergadering. Heel goed. Geen probleem, de heer Katif. Welkom bij deze commissievergadering, waarbij we het eindrapport van Common Eye over de Doorontwikkeling Samenwerking Drechtsteden voor het ruimtelijk-economisch beleid, domein, excuus, hele mond vol, gaan bespreken. Welkom ook aan de wethouder, de heer Burggraaf, namens het college. En ook een hartelijk welkom aan de ambtelijke ondersteuning, Hans Goossensen. Die is domeindirecteur Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer. En André Huykman, manager Smart Delta Drechtsteden. Voor het verslag zou ik eventjes iedereen willen vragen om zich kort voor te stellen. Begin ik links van mij.

De heer Den Boer: Mark den Boer, commissiegriffier.

De heer Groenewege: Pieter Groenewege, Partij voor de Dieren.

De heer Katif: Jacques Katif, Beter voor Dordt.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: ChristenUnie/SGP.

De heer Van der Meer: Frans-Bauke van der Meer, GroenLinks.

De heer In 't Veld: Richard in 't Veld, VSP.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

De heer Damen: Leo Damen, Partij van de Arbeid.

De heer Tutupoly: Gersom Tutupoly, Op Ons Eiland.

De heer Noldus: Robin Noldus, Dordtse VVD.

De heer Goossensen: Hans Goossensen, Concerndirecteur Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer.

De heer Huykman: André Huykman, manager Smart Delta.

De heer Burggraaf: Maarten Burggraaf, namens het college.

De voorzitter: En ik ben Bart de Feijter, uw voorzitter voor vanavond. Een korte toelichting waarom we hier vanavond bij elkaar zitten. Op 24 september jongstleden heeft de raad een raadsinformatiebrief over het eindrapport van Common Eye voor kennisgeving aangenomen. Het eindrapport zelf zat toen echter nog niet bij de stukken. Deze is later alsnog van het college ontvangen. Een van de bevindingen in het eindrapport is dat de gemeenteraden onvoldoende zijn aangehaakt bij de regionale

samenwerking. Volgens de eerdere raadsinformatiebrief werken de colleges ondertussen wel aan een transitieplan, op basis van de aanbevelingen uit het eindrapport van Common Eye. Om deze redenen is voorgesteld en besloten om u door het college bij te laten praten over de laatste ontwikkelingen in de regionale samenwerking. En daarvoor zou ik allereerst de wethouder, de heer Burggraaf, het woord willen geven.

De heer Burggraaf: Dank u wel.

De voorzitter: De heer Damen.

De heer Damen: Voordat u daar aankomt. Wij hadden net hier ... Tenminste, ik had contact met mijn beide bureaus. En wij kwamen alle drie tot de conclusie dat het rapport dat wij toegezonden hebben volkomen onleesbaar is. Onbegrijpelijk.

De voorzitter: Via de voorzitter graag, de heer Katif. Volkomen onleesbaar, kunt u dat toelichten, de heer Damen?

De heer Damen: Dat maakt het wel ... Dat zet deze bespreking toch wel iets anders neer dan.

De voorzitter: Hoor ik hier een ordevoorstel aankomen, of zou wellicht een ambtelijke toelichting helpen met het begrip van dit stuk?

De heer Damen: Ja, dat zou wel zeer dringend wenselijk zijn. En daarnaast het verzoek om dit soort stukken in deze vorm nooit meer naar deze commissie te sturen.

De voorzitter: Het was een hele duidelijke oproep door in ieder geval de heer Damen. Ik hoop dat we tot iets begrip dan gaan komen van de heer Damen en de rest van de commissie, na de ambtelijke toelichting. Maar allereerst zou ik dan de heer Burggraaf het woord willen geven.

De heer Oostenrijk: Maar voorzitter, dan ook toch een verhelderende vraag over hetgeen wat de heer Damen zegt. Ik wil graag weten wat hij dan bedoelt met onleesbaar? Want ik heb hier wat kopieën van een aantal pagina's.

Je kan er van alles van vinden, maar het is wel leesbaar en zelfs begrijpelijk leesbaar. Ik wil graag van de heer Damen horen wat hij dan verstaat onder onleesbaar.

De voorzitter: Een hele korte toelichting van de heer Damen, wat hij dan bedoelt met onleesbaar. En daarna stel ik voor dat we gewoon gaan naar de toelichting van de wethouder en de ambtenaren. En wellicht dat het begrip daarmee verheldert.

De heer Damen: Ik heb heel wat nota's in mijn leven gelezen. En sommige waren knap ingewikkeld. Maar bij deze nota had ik echt dat als ik een pagina drie keer gelezen had dat ik nog steeds geen idee had waar het over eigenlijk precies ging.

De voorzitter: Duidelijk. Dan gaan we nu echt naar de heer Burggraaf.

De heer Burggraaf: Voorzitter, om te beginnen met het antwoord op het verzoek van de heer Damen om nooit meer dergelijke stukken op te sturen naar de commissie. Daar

hadden we eigenlijk al aan voldaan, want we hadden het stuk niet naar u toegestuurd. In een mooie raadsinformatiebrief hadden we de essentie eruit gehaald. En toen kregen we het verzoek van een aantal raadsleden of commissie, kunt u dat rapport ook delen? Dat hebben we toen vervolgens gedaan. En ik ben blij te horen dat de heer Oostenrijk het goed leesbaar vond. Ik kan me tegelijkertijd ook voorstellen dat mensen zeggen, het is best wel complex. Het is namelijk ook echt wel een heel complex governance vraagstuk, waar we heel wat sessies ook bestuurlijk op hebben gehad in de regio. Waar het ook altijd weer even goed ... En dat het soms een hoog abstractieniveau had, waar je even goed moest nadenken, welke puzzel hebben we te leggen? Maar laat ik even ter introductie nog neerzetten waarom we zo graag regionaal samenwerken. Ik zal verder geen andere Engelse woorden meer gebruiken, maar dat is omdat we als stad een Daily Urban System hebben. En dat wil zeggen, een gebied waarin bewoners en bedrijven op een natuurlijke manier bewegen, samenwerken, leven afspeelt. En dat is groter dan elke individuele gemeente. Dat zit bijvoorbeeld, als het gaat om de bedrijvigheid, op een maritiem cluster wat in Dordrecht zit, maar ook over de verschillende Drechtsteden en zelfs tot aan een Gorinchem en Werkendam intensief met elkaar samenwerkt en in dezelfde toeleveringsketen zit en dezelfde netwerken. Als het gaat om bewoners die in het centrum van Dordrecht het theater opzoeken bijvoorbeeld, maar ergens anders wonen, daar wel moeten komen. Of vanuit Dordrecht de trein pakken naar de Randstad. Het is uiteindelijk een regionaal systeem waar je dingen met elkaar op moet afstemmen, zowel op economisch domein als op de bereikbaarheid, de infrastructuur, als bijvoorbeeld ook op de verduurzaming met de warmtenetten die we aanleggen. Die houden allemaal niet op bij de gemeentegrens. En dan is het belangrijk dat je projecten met elkaar optuigt en afstemt. En dat is waar we de regionale samenwerking op hebben. Daar zijn ook al vaker analyses op geweest, hoe doe je dat vervolgens op een manier dat het ook echt slagkracht heeft, dat je ook echt effectief operationeel kan handelen? En daar is dit rapport onder andere naar de zoektocht naar geweest van, hoe is die samenwerking nu verlopen en waar kan dat nog effectiever? En dan denk ik dat ik jou, Hans, als eerste het woord ... Of André. Sorry, André het woord kan geven en daar verder op toe te lichten.

De voorzitter: Helemaal. De heer Huykman, gaat uw gang.

De heer Huykman: Ik kan even een korte duiding geven en proberen wat van de conclusies in het rapport te duiden, maar ik pak misschien even een iets grotere context nog. En dan even beginnend met, ik ben sinds 8 december interimmanager Smart Delta, met de opdracht om de implementatie van dit rapport handen en voeten te geven. De zes aanbevelingen die daarin staan uit te voeren en vorm te geven en daar de voorstellen voor te maken. Binnen de randvoorwaarden die er zijn en ook met oog voor de financiële problematiek waar alle gemeenten op dit moment tegenaanlopen. Het zal ook nog een tikje goedkoper moeten worden. Het moet beter, goedkoper en wat eenvoudiger. Dat is mijn hele simpele samenvatting van dit rapport. Ik ben 8 december begonnen, maar mijn historie gaat iets verder terug. 20 jaar geleden ben ik hier komen werken als hoofd Beleid Stadsontwikkeling. En toen heb ik ook heel veel regionaal mogen doen. En is wel het zaadje geplant voor deze regio. Ik vind het ook heel leuk om terug te zijn en nu ook met de regio aan de gang te gaan. Wat ik gedaan heb, dat was eerst kennismaken met iedereen, het rapport lezen, vragen hoe iedereen ook het rapport leest. Want er zijn best wat verschillende duidingen van de tekst die er staat. Er

is een hele hoge informatiedichtheid in het rapport. En er worden best stevige conclusies, soms in bijzinnen neergezet. Ik heb kennisgemaakt, mensen gevraagd, hoe lees jij het? Wat is belangrijk? Waar zitten de zwaartepunten en accenten? En ik heb de kerstperiode, want toen hadden kennismakingsgesprekken even geen zin meer, toen was iedereen andere dingen aan het doen, toen ben ik teruggegaan naar Mandemaker. Dat was mijn begin in de Drechtsteden. Ben ik die rapporten gaan lezen. Ik heb 23 jaar rapporten zitten lezen en overigens nog best leuke kerstdagen gehad. Om terug te kijken, wat is er allemaal geschreven en wat is het verhaal daarachter? En de wethouder gaf het net aan, de analyse van deze regio is in al die rapporten best scherp neergezet. En ik kan een aantal citaten halen uit het rapport waarom deze regio meer en beter en vaker en strakker moet samenwerken. En die citaten zijn soms uit 2019, soms uit 2015, soms uit 2009. En deze regio blijft sociaaleconomisch wat achter. En ruimtelijk-economisch zijn we ook niet het best presterende stuk van de Randstad. Daar hebben we een opgave met elkaar. En daar zitten vraagstukken die in het weefsel van de regio zitten. Die kun je niet als gemeente afzonderlijk oplossen. Als je een warmtenet maakt, is dat in zijn meest simpele vorm een ring. Als één iemand niet meedoet, bouw je geen ring, bouw je geen warmtenet, heb je een probleem. Dat geldt overigens ook voor infrastructuur. Dat geldt ook voor hoe je omgaat met de schaarse ruimte die je hebt op bedrijfsterreinen. Dat zijn allemaal puzzels die je met elkaar hebt op te lossen. En daar zijn in het verleden verschillende adviezen uitgekomen. Mandemaker was er daar 1 van, grenzeloos denken, 2, stad aan het water, 3, Shipping Valley, 4 ... Er zijn er volgens mij nog wel wat. Die opgave ligt er nog steeds. Dat is ook wel leuk, als je na 15 jaar terugkomt om te zien welke mooie dingen er zijn. Leerpark is een prachtig voorbeeld, denk ik, ook van wat je regionaal met elkaar kunt doen. En een aantal andere locaties die haperen nog en daar ligt nog met elkaar een opgave. Common Eye is heel erg een stuk dat gaat over de governance. Eigenlijk de spelregels van, hoe werk je samen met elkaar? En ik heb daar ook in de eerste sessie die ik ambtelijk mocht doen, toen ik hier net begon, heb ik citerend van Ronald Bandell ... Die heeft dat tekeningetje ooit een keer voor mij gemaakt. Die tekende 2 driehoekjes naast elkaar met de punt tegen elkaar aan. Hij zei, dat zijn 2 gemeenten die naast elkaar liggen. Als je een aantal grotere vraagstukken wil oplossen, moet je gaan samenwerken.

Dan moet je de ruimte tussen die driehoekjes invullen. Ik heb hier geen flip-over. Ik kan hem niet tekenen. Maar hij zegt, en als je dat als basis hebt, dan kun je van daaruit ... Daar kun je weer een driehoek bovenop zetten. En dat is wat je kunt bereiken met elkaar, wat je nooit alleen kunt bereiken als gemeente. Dat zijn de vraagstukken die je met elkaar moet doen. En doe dat op de meest slimme manier. Daar veranderen inzichten steeds in. En daar gaan we nu ook aan de gang met de aanbevelingen die daarin zitten. En daar zitten een aantal wensen van gemeenten achter. De wens om meer maatwerk te kunnen leveren. En ik vind het prima. Ik snap de wens voor een menukaart, want niet iedereen wil met elk traject meedoen. Overigens zul je dan ook nog steeds ... Iemand moet de keuken betalen. Ook wel met elkaar afspreken waar je gezamenlijk voor bent. En je zult echt moeten borgen dat de afspraken die je maakt met de regio ... De regio is op dit moment een hele lichte constructie en eigenlijk een verlengd openbaar bestuur, verlengd lokaal bestuur. Zorg dan ook dat de gemeenteraden goed aangehaakt blijven in de informatievoorziening in waar je mee bezig bent. Daar worden een aantal aanbevelingen voor gedaan. Daar gaan we mee aan de gang. En ik probeer dat wel iets breder te bekijken dan alleen de governance voor

Smart Delta of ... Ik kan niet de oplossingen bedenken zonder te kijken naar ROM-D, zonder te kijken naar wat gemeenten doen en waar de gemeentelijke investeringen over gaan. Ook Dordrecht doet heel veel investeringen in Dordrecht 2030 die een regionale component hebben of een regionaal effect hebben.

De voorzitter: U heeft een interruptie, dacht ik. Niet? Frans-Bauke? Nee? De heer Van der Meer. Ik dacht een ...

De heer Van der Meer: Ik zit te popelen om allerlei vragen te stellen, maar op dit moment nog niet.

De voorzitter: Ik dacht een vinger te zien. Blijkbaar niet. Gaat u dan gerust door.

De heer Huykman: Ik ga proberen wel die bredere context te bekijken. En daar zitten heel wat spelers. Daar zitten de zeven gemeenten, soms acht gemeenten, want ook met Gorinchem is de flirt nu wat serieuzer aan het worden. Daar zitten ook allerlei partijen, zoals de onderwijsinstellingen, bedrijven, federaties, ondernemers, daar zit een HVC, daar zit de GEVUDO. Met al die partijen werken we samen om de regionale ambities waar te maken. Die bekijk ik. En vervolgens probeer ik daar een consistent verhaal van te maken die gaat over Smart Delta en hoe we met elkaar die zaken, wat mij betreft, zo simpel mogelijk vormgeven. Want er kan wel iets aan verheldering in de governance komen.

De voorzitter: Dat was hem? De heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Dank voor de toelichting. En als ik het rapport lees, ik heb ook het gevoel dat het op zich wel begrijpelijk is. En toch op een bepaalde manier ook weer niet. Waarom niet? En daar graag uw reactie op. Wat uit het rapport vooral bij mij overkomt, is allerlei structuren. Er zijn twee regietafels, er zijn een heleboel, ik weet niet precies hoeveel, bestuurlijke tafels, soms hangen daar andere actoren nog bij en soms niet. En dat is flexibel. En dat is allemaal mooi.

Maar voor welk probleem is dat een oplossing, roept mijn vraag op? Want als ik het stuk lees, dan is het probleem eigenlijk, of een van de problemen die tenminste op mij overkomt, dat de mensen die aan die tafels zitten vaak veel te veel met hun eigen gemeente bezig zijn en niet met die regionale afstemming die zo hard nodig is, wat de wethouder ook duidelijk verwoordde net. En hoe los je dat op, met een ingewikkelde structuur? In zoverre begrijp ik wel, wat gebeurt er precies aan de ene tafel en wat gebeurt er aan de andere tafel? Daar heb ik ook echt geen greep op, geen beeld van. Eigenlijk, als het gaat over de raad betrekken, heb ik het gevoel, dit zet de raad op nog meer afstand, want dat is een hele ingewikkelde structuur waar wij part nog deel aan hebben, waar van alles gebeurt. En wij praten heel veel over Agenda Dordrecht 2030. Het gaat daar nooit over de regionale implicaties daarvan. Probleem en oplossing, de schakeling daartussen is mij niet geheel duidelijk.

De voorzitter: Duidelijk. De heer Huykman.

De heer Huykman: Ik denk dat ik daarop kan reageren, op twee manieren. Eén, governance gaat nooit een cultuurverschil oplossen. De verschillen tussen lokale

belangen en regionale samenwerking is een spanning die je altijd zult houden, in welke vorm je ook hebt. Op het moment dat je samenwerkt als gemeenten in een regio is dat de spanning die in een samenwerking zit. De huidige governance is wel best ingewikkeld. Ik begrijp ook best, is dit een begrijpelijk rapport? Ga ik even geen oordeel over hebben. Maar het is best een ingewikkeld rapport. Vorige week heb ik mensen uitgelegd en gezegd, ken je nog uit je middelbare schooltijd zo'n gymzaal met allemaal van die lijnen op de vloer? Dat zijn de lijnen voor zeven of acht verschillende sporten. De vraag, verbeter de samenwerking in de regio is dat beeld. Alleen dan in zo'n gymzaal hebben ze een verschillende kleur. Hier hebben ze allemaal dezelfde kleur. Daar wat helderheid in aanbrengen, gaat niet helpen in de cultuur, maar gaat wel helpen in, wie ben je, in welke rol zit je hier en wat is je verantwoordelijkheid? Als je dat net iets scherper maakt, voorkom je in ieder geval, denk ik, een aantal ongelukken over rolneming, over opdrachtgeverschap, over verantwoording. Ik denk dat dat simpeler en eenvoudiger kan. En dan kun je vanaf daar werken aan een cultuur.

De voorzitter: Een vervolgvraag van de heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Dat kan, dat een bepaalde structuur helpt om bepaalde problemen te adresseren. Dat kan het ook bemoeilijken. Een van de dingen die mij opviel, is dat er een bestuurlijke en een ambtelijke regietafel is die niet over inhoudelijke doelstellingen praten. Daar gaat het puur over ... De inhoudelijke doelstellingen worden besproken in thematische bestuurlijke tafels, of hoe dat precies heet. Dat betekent, neem ik aan, dat er een bestuurlijke tafel over bedrijvigheid is en een bestuurlijke tafel over mobiliteit en dat soort dingen. Dat stel ik me daarbij voor. Als dat niet klopt, moet u het zeggen. Dat betekent dat de samenhang tussen bedrijvigheid en mobiliteit, waar komt die aan de orde? Wie bewaakt de integraliteit van thema-overstijgende zaken, die toch ook juist in dit domein veelvuldig aan de orde zijn?

De voorzitter: De heer Huykman.

De heer Huykman: Meestal zeg ik, een hele goede vraag, als ik het antwoord niet heb.

De heer Van der Meer: Maar in dit geval niet.

De heer Huykman: Dit is een hele goede vraag en ik heb ook nog wel een antwoord. En dat is niet zo goed belegd, niet expliciet belegd op dit moment. En het is wel een noodzaak. Als ik kijk naar het economisch thema, dan hebben we daar met elkaar heel veel te doen. Maar als het gaat over het vestigingsklimaat voor bedrijven in deze regio, zijn er twee hele belangrijke of eigenlijk drie hele belangrijke, die niet in dat thema expliciet eigenstandig aan de orde komen, maar in andere thema's. Een daarvan gaat over energie en duurzaamheid. Het is heel leuk om straks een stuk grond te hebben hier in deze regio waar je een mooi bedrijf kunt vestigen, maar als er geen stopcontact meer is, komt dat bedrijf niet. Netcongestie, warmtenet zijn vanuit duurzaamheid en energie hele belangrijke randvoorwaarden voor de economische agenda. Die worden nu niet zozeer expliciet aan de voorkant ingevuld, maar wel bottom-up op een hele mooie manier. We hebben een aantal energiehub's met bedrijven. En tussen bedrijven en energie ontstaat een hele andere dynamiek dan tien jaar geleden. Dat is ook echt wel grappig om te zien. Waar duurzaamheid in grote delen van het land tien jaar geleden nog een linkse hobby was, zie je nu ondernemers die zich hard maken voor

duurzaamheid, omdat ze gewoon een bedrijf niet kunnen voortzetten als ze dat stopcontact niet meer hebben of als ze die plek niet meer hebben. Er komen nu hele mooie initiatieven uit die sector, maar dat zit nog teveel aan de onderkant en aan de bovenkant en dat is een van die governance vragen. Dat moet nog beter. Kan nog beter. Kunnen we ook winst uithalen. Een andere belangrijke is, en die is vergelijkbaar met energiecongestie, de verkeerssituatie. We lopen hier behoorlijk vast in deze regio. Dat is al langere tijd zo. Een van die dossiers die ik ook nog van vijftien jaar geleden ken. Daar zetten we nog niet de stappen op. Het ov staat nu ook verder onder druk. En er komen een aantal hele spannende werkzaamheden aan. Dit jaar gaat de Drechtunnel eruit, volgend jaar de Papendrechtsebrug en in '29 de Van Brienenoord. Dat heeft een enorme impact op bedrijven. En ook die wordt nu, weliswaar van de onderkant, op een goede manier bij elkaar gebracht. We zitten ook met de bedrijven aan tafel om te kijken, wat betekent dit als de regio langere tijd slechter bereikbaar is? En dat gaat heel mooi. Aan de bovenkant moet dat nog strakker en helderder en moeten we ook beter inzichtelijk maken. En dat helpt ook in de verantwoording naar raden toe van, wat zijn die dwarsverbanden? Wat zijn die belangrijke thema's voor bedrijven op dit moment? Ik denk dat we daar echt behulpzaam kunnen zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer Damen.

De heer Damen: Op het moment dat gemeentebestuurders overtuigd zijn dat er wat te halen is, dan willen ze wel samenwerken. En ook zolang het nog flink abstract blijft. Mijn ervaring is dat zodra de pijn verdeeld moet worden, de kosten of de ruimte of de vestiging van overlastgevende instellingen, dat dan opeens de samenwerking ongeveer tot het niveau nul daalt. Ik heb discussies meegemaakt over de vestiging van opvanginstellingen, ging de deur meteen dicht. Heel simpel. En iedereen was, zolang het abstract was, heel idealistisch en godvrezend en nog meer. Maar wanneer het op de praktijk aankwam, dan waren het een stel heidenen. Hoe los je dat probleem op?

Hoe zorg je dat wanneer de pijn op een bepaalde plek terechtkomt of de baten op een bepaalde plek terechtkomt dat iedereen dan toch blijft meedoen?

De voorzitter: De heer Huykman.

De heer Huykman: Net als in een huwelijk, denk ik. Je hebt twee soorten vraagstukken die regionaal geadresseerd moeten worden. Datgene wat je niet alleen kunt oplossen, daar zitten 2 componenten aan. Eén zijn echte samenwerkingsvraagstukken. Daar sta je met 2, 3, 4 of 7 voor eenzelfde doel en trek je aan dezelfde kant van het touw. Die zijn ook in de regionale samenwerking makkelijker. Energietransitie zit daar. Mobiliteit zit daar. En je hebt een aantal verdeelvraagstukken. Die gaat over verdeling van de schaarste. En dat zal een steeds groter deel van de agenda worden, want de ruimte is op, de stroom is op, de huizen zijn op, de mensen zijn op. Er zijn 7.000 vacatures. Je hebt met elkaar iets te verdelen. En dat betekent dat je met elkaar zoekt naar de oplossingen. En de belangrijke brokken daarvan, je zult ook niet alles ... Tenminste, dat zal niet mijn advies gaan worden. Maar dan loop ik een beetje op de advisering vooruit. Ga niet proberen om alles regionaal op te lossen, want dan loop je vast in schoonheid. De echt grote brokken waar je vastloopt, probeer die met elkaar te adresseren. En op het moment dat je als gemeente A een probleem opgelost krijgt door de hulp van gemeente B, dan heb je daarin ook een morele verplichting om de volgende vraag actief te

voorzien van een oplossing. Als je die bereidheid niet hebt, dan moet je niet trouwen, denk ik, en geen regionale samenwerking aangaan.

De voorzitter: Duidelijk. Niet trouwen. Een vraag van de heer Noldus zag ik nog.

De heer Noldus: Voorzitter, dank u wel. Allereerst nog even de vraag, want komt er een aanvullende toelichting of zitten we nu in een interactieve vragenronde voor de rest van de tijd? Dat is mij niet helemaal duidelijk in de orde, voorzitter.

De voorzitter: Een duidelijke vraag. Wat mij betreft, waren er nu een aantal vragen aan de heer Huykman. En hierna krijgt de heer Goossensen ook nog het woord en zal er nog de nodige toelichting komen. Als er op dit moment verder geen vragen zijn... Helemaal goed. De heer Oostenrijk.

De heer Oostenrijk: Voorzitter, toch nog even terugkomend op hetgeen wat net over cultuur werd gezegd. En er werd toegelicht dat dat betrekking had op de spanning tussen lokale belangen en, ik denk nog maar even, het regiobelang. Is er ook niet sprake van een ander cultuurprobleem? Want je leest daar nauwelijks iets van, ook in de kritische opmerkingen door het onderzoeksbureau. En u zei dat ook, en het is maar net hoe je dat interpreteert, afspraken met de regio. Ik bedoel, de cultuur, Dordrecht en de degenen die eromheen hangen. Je leest het nauwelijks, maar ik proef het wel. En dat is een ander soort cultuurprobleem dan dat je zegt, er zijn spanningen. Het is dieper. En hoe kan je dat cancelen?

De voorzitter: De heer Huykman. Dat mag ook. De heer Goossensen.

De heer Goossensen: Want ik zou eerst op de vraag van de heer Huykman willen zeggen, ja, ik wil, wat betreft het getrouwd zijn. En het tweede, vond het wel leuk om over te pakken, in iedere centrumstad en regio's zit spanning. Spanning op schaarste vraagstukken. Je wilt iets kwijt of je wilt ergens iets krijgen ten koste van iets anders. Een hoogspanningsleiding. We krijgen van alles op ons af. Dat is in iedere regio superingewikkeld. Delft probeert al 20 jaar een betoncentrale in de regio kwijt te raken. Nog niet gelukt. Dan spelen ook in iedere regio culturaspecten. En het is ontzettend goed. Dat vind ik wel leuke van dit rapport, hoewel het vocabulaire, er zijn heel veel woorden die het misschien een beetje ingewikkeld maken. Maar er spelen specifieke onderwerpen in de culturele samenwerking in dit gebied. Er is ook echt even behoefte aan, ik noem het gewoon maar even, opschonen van de samenwerking. Nou zit ik hier 8 jaar op mijn directeursstoel. Ik was ook van de partij toen we in 2017 de groeistrategie ontwikkelden. Die groeistrategie was niet voor niks, maar we wilden bepaalde voorzieningen behouden in de centrumstad. En in de regio hebben wij gezegd, dat is een regionale ambitie. We willen met elkaar met woningbouw, maar ook extra banen. 30.000 banen, waarvan er trouwens al 12.000 banen in de eerste periode gerealiseerd zijn. En we willen het mobiliteitssysteem veranderen. We zijn toch echt een autoregio en we moeten verstedelijken, meer ov-fietsen. Wat we nu STOMP noemen. Dat was de start, 2017. En toen kwam daarachteraan de keus, André Huykman noemde het ook al even, we kiezen voor verlengd lokaal bestuur, want we hebben geen regio met doorzettingsmacht. Die heeft geen enkele regio. Er is gelukkig geen enkele regio in Nederland waar een stad te horen krijgt van een regiobestuur, een Drechtraad, u zult woningen bouwen of ... Dat was natuurlijk het advies van Berenschot destijds, dat is

natuurlijk de oplossing voor het dilemma, maar dat gaat niet werken. U zult het moeten doen met verlengd lokaal bestuur. In die periode hebben we ook als Dordrecht, zowel bestuurlijk als ambtelijk, een veel actievere rol gepakt als centrumstad in het verder brengen van die regio agenda. Vooral ook door gewoon als stad met je eigen Groeiagenda, je Agenda 2030, het voortouw te nemen. En als ik kijk, wat hebben wij aan de regio gehad? Er komen allemaal dingen op ons af die eigenlijk ook in regioverband goed te tackelen zijn. Maar als ik even kijk, het economisch instrumentarium moet je echt regionaal doen. Wat wij langs de oevers ontwikkeld hebben, 2014 zaten we op allemaal plekken die geherstructureerd moeten worden, we zitten nu bijna vol. Dat wij moesten acquireren om maar bedrijven te halen. We kunnen nu gelukkig nog wat schuiven. De warmtenetten zijn al even voorbijgekomen. Dat is natuurlijk fantastisch dat we daar in regionale ambitie termen het maximale er gaan uithalen. Maar de netcongestie vraagt echt om een regionale taskforce. Echt nodig. Dan zijn we ontzettend blij vanuit onze Dordtse ambities met dat we een regiostructuur hebben, waarin we daarmee samen op kunnen werken. Op '...' ov wordt het best spannend met bezuinigingen, toch bezettingsproblemen hier en daar, een waterbus waar we wellicht mee te maken krijgen. Fijn dat we met elkaar regionaal het beste uit het ov halen, met de provincie samen. En kijkend naar ruimtelijke keuzes, daar zit natuurlijk het Rijk sinds Hugo de Jonge bovenop en de provincie. Maar dan is het wel fijn dat je regionaal even je eigen plan trekt. Ook al ben je niet formeel van een ruimtelijk kader regionaal, maar dat je even vanuit de omgevingsvisies die geactualiseerd worden, bedenkt, en wat wil je met elkaar? En wat wil je vooral niet? Dat je dat goed met elkaar doet regionaal is heel belangrijk.

En ik denk, eerlijk gezegd, dat we daar heel hard aan getrokken hebben voor Dordrecht, maar ook als centrumstad voor de buurgemeenten. Wat we wat minder wellicht gezien en erkent hebben, dat in die actieve rol voor die centrumstad Dordt, die overigens in Zuid-Holland nodig is, want er is een stedencultuur in Zuid-Holland ... Bijvoorbeeld voor economie, samen met mijn collega's van Rotterdam, Den Haag, Leiden en de MRDH men de MRDH doen wij de hoofdlijnen van het economiebeleid. Hetzelfde geldt voor wethouder Burggraaf. De centrumsteden worden opgeroepen. En zo werkt dat systeem. Dat geldt ook voor het ov, MIRT-verkenning. Sommige dingen gaan via de centrumstedenlijn, waar misschien in andere provincies regio's afstemmen. In die zin heb je ook gewoon als centrumstad altijd je rol te vervullen en is het ook logisch dat vanaf 2018, '19 de wethouders in Dordtse colleges en de directeuren actief een rol ook op de regiodossiers hebben gespeeld. Wat minder helder was en goed naar boven is gekomen, dat die 6 andere gemeenten niet altijd meer goed aangesloten waren op dat werk. En dat is wel een gevolg geweest van het feit dat wij een beetje van klassieke jaarplannen in bespreking bij de Drechtraad naar dat opgavegericht sturen op die banen en op die woningen en op die mobiliteit, op de Regio Deals. Dat is veel minder beleefd in 6 andere gemeenten, merken we nu ook, dan dat wij daar in Dordrecht mee bezig zijn geweest. Het is dan ook heel goed, ik noem het gewoon maar even een ... Je kunt het transitie, maar je kunt het ook opschonen noemen. Dat je weer echt even goed onder de loep neemt, wat heb je naar voren kijkend met elkaar nodig om een doorstart te organiseren? En als ik dan even kijk, toch nog even in reactie op, ik ben er niet doorheen gekomen, vanaf bladzijde 40 gaat het meer over, of sheet 40, ik weet niet precies hoe je dat moet duiden, van, wat gaan we concreet doen? En dan even los van het vocabulaire ... Excuus hoor, ik heb nu 4 keer de verkeerde code ingetikt. Ik heb even dat

document ... Maar dan staat er, zo lezen wij dat, maak expliciet weer keuzes als je iets beetpakt. Kijk, sommige dingen moet je verplicht doen. Bedrijventerrein programmering en een woningbouwbeleid. Sommige dingen moet je echt met zijn allen doen. Ruimtelijk-economische instrumentarium moet je met zijn allen willen doen. Kan niet zonder 2 gemeenten. Maar andere zaken kun je wat meer à la carte beetpakken. En verbindingen met partijen buiten de overheidskolom kun je natuurlijk ook heel selectief en goed organiseren. En daar zijn dan de labels ambtelijke regiekamer, bestuurlijke regiekamer aan gehangen. Het is denk ik ontzettend goed dat wij dat actief met elkaar goed gaan inzetten. Tweede is dat je echt kijkt naar iets wat wel aan onze regiocultuur hangt. Dat je aan de voorkant wel vraagt waar je ambitie zit? En natuurlijk in die bestuurlijke werkgroepen ging het wel vaak over, dingen waarvan misschien 2 of 3 gemeenten zeiden, ik zeg geen nee, maar het boeit me niet zo. Dan is het op zich heel goed dat je actief met elkaar wisselt, wat wil je hier uithalen? En het vraagt ook van onze buurgemeenten om te zeggen, wat heb ik nodig voor mijn lokale Groeiagenda? Wat heeft Zwijndrecht echt nodig? Kijk, Sliedrecht heeft Sliedrecht-Noord, een grote gebiedsontwikkeling, veel woningen, is belangrijk. Sliedrecht vraagt natuurlijk uit. Die zullen op een bepaald moment in die lastige ontwikkeling geholpen moeten worden in de regio, maar misschien wel door de centrumstad. En als je actief naar elkaar uitvraagt, dan heb je natuurlijk een veel beter samenwerkings- en ontwikkelmodel dat je d dat je te veel in kringetjes processen begint verder te brengen die van de regio zijn. Het moet natuurlijk altijd verlengd lokaal bestuur dienend zijn, ook voor je lokale doelen.

Vanuit dat perspectief kijken wij naar het traject dat, ambtelijk zijn we er blij mee, door André Huykman getrokken wordt. En we zullen ook als centrumstad onze verantwoordelijkheid in dat model blijven spelen. Wij zullen altijd bestuurlijk en ambtelijk in dat ruimtelijk-economisch werk op economie, op bereikbaarheid, op ruimtelijke ... Ik zit bijvoorbeeld in, om maar weer eens een termpje te noemen, de NOVEX Zuidelijke Randstad. Wij werken rondom de Oude Lijn aan de bouw van 170.000 woningen. Dat doen we met die gemeenten langs de Oude Lijn. Daar proberen we ook te forceren, dat gaat heel goed, om te zorgen dat het ov tussen Leiden en Dordrecht verbeterd wordt. Gaat goed. Maar we zullen ook moeten zorgen voor extra kwaliteit, groen in en om de stad. Daar gebruiken we dan die NOVEX Zuidelijke Randstad structuur voor, die door het ministerie van VRO in het leven is geroepen.

De voorzitter: Ik zag een interruptie van de heer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Dank, voorzitter. Gelukkig wordt het wat concreter. Dank daarvoor. Dat laatste punt over ov, dan zou je natuurlijk kunnen zeggen, natuurlijk werk je daarop samen. Dat is eigenlijk bijna per definitie natuurlijk, want dat doen we al van oudsher. En ook een interessant punt over ... Als een Sliedrecht of wat dan ook een nieuwe wijk gaat bouwen, heb je ook een bepaalde demografie, heb je meer leerlingen die bijvoorbeeld naar het mbo gaan. Wij hebben dan mbo-onderwijs als centrumstad. Moet ik ook dan die samenwerking op dat niveau zien? Want het Leerpark werd ook inderdaad genoemd als bijvoorbeeld een goed voorbeeld van die samenwerking, als ik het zo begrijp. Zit het dan meer op die sporen? Moet ik dat zo zien? Waar zit dat hem dan in, als we het hebben over bijvoorbeeld onderwijs?

De heer Goossensen: Kijk, elke gemeente heeft zijn eigen bouwopgave. Het is verlengd lokale bestuur. Dat bouwen zul je zelf moeten organiseren. Daarin kun je natuurlijk wel

elkaar helpen. Wij hebben gelukkig een goede regiopool met projectleiders en mensen die ook in andere gemeenten actief zijn in gebiedsontwikkelingen. Heel belangrijk. Maar daar sta je natuurlijk als gemeente zelf voor. De campusontwikkeling met het mbo-onderwijs en nu het kortlopende hbo-onderwijs is natuurlijk een regionale voorziening. En wat heel leuk is, dat in die vijf, zes jaar er een veel breder draagvlak is voor dat we in de regio een aantal dingen op die campus echt willen realiseren, en nergens anders. We zijn ook met elkaar aan het strijden om daar een campusstation te krijgen. En dat is logisch, want wij doen dat ook voor de hele regio. En het besef dat je echt die regiofunctie, en dan heb ik het ook over bijvoorbeeld de binnenstad van Dordrecht, bepaalde voorzieningen, dat je die met elkaar overend moet houden in een gezamenlijke Groeiagenda-model, een belangrijke rol voor de centrumstad, dat besef is volgens mij ontzettend gestegen. Maar wat ook ontzettend belangrijk is, dat elke gemeente in die Groeiagenda-strategie zijn eigen plan trekt en daarin zich bedient weet door de regio en door de centrumstad, waar dat echt nodig is. Dat zijn dingen waarvan ik verwacht dat die in het kader van het opschonen weer met scherpste en stevigheid worden opgepakt. En er zal ook hier en daar bezuinigd moeten worden, heeft de heer Huykman aangegeven. Dat moeten we natuurlijk in dit traject richting de zomer meteen mee kunnen pakken.

De voorzitter: De heer Oostenrijk zag ik eerst.

De heer Oostenrijk: Voorzitter, ik kom toch nog weer even terug op dat woord cultuur. En daarbij haak ik even aan op een onderdeel van het stappenplan. En daar staat bij punt 6, investeren in de samenwerkingsvaardigheden van de deelnemers in de samenwerking ... Eigenlijk over 5, het advies is om het fundamentele gesprek te voeren over de inbedding in Dordrecht. Over die andere stappen kan ik me een beeld vormen. Maar kunt u me wat nader toelichten wat met deze stap eigenlijk wordt bedoeld? Want hier zit, naar mijn gevoel, ook weer een stuk cultuur achter.

De voorzitter: De heer Huykman gaat er klaar voor zitten.

De heer Huykman: Hier zit een cultuurcomponent achter en hier zit een governancevraag achter. De Smart Delta is ook de werkorganisatie, heeft geen hele zware eigen governance, geen eigen personeel. Die staan allemaal op de payroll bij Dordrecht. Maar het is wel een beetje een diffuus vehikel. Dat kan scherper. Dat kan helderder. Daar moet je een keus in maken, hoe ziet die toekomst eruit? Wordt het een GR of wordt het een stafafdeling van de gemeente Dordrecht? Beide varianten hebben een helderheid in zich die simpel is. Beide hebben ook voor- en nadelen. Maak daar een keuze in en zorg dat je dat goed knipt. Want in dat samenspel tussen de centrumgemeente en de regiogemeenten, heb je ook een ... Je hebt als regiogemeenten echt een verantwoordelijkheid om het voortouw te nemen, omdat je informatiepositie beter is, omdat je meer mensen hebt, vaak zwaardere mensen. Je moet daar het voortouw in nemen. Alleen moet je niet te hard gaan lopen. En helpt het als ook de regio snapt wanneer iets een Dordtse agenda is en een regioagenda. Maak dat helderder. Maak die structuur en die organisatie helderder. En dat heeft met samenwerkingsvaardigheid te maken. Durf die voortouwpositie te pakken, maar zorg wel dat je ook de gemeenten die het maar met moeite bij kunnen houden bij de les houdt. In een wolvenroedel gaat soms het alfamannetje ook achteraan lopen om te zorgen dat

iedereen mee kan komen. Dat is je positie als centrumgemeente. Die zul je af en toe moeten nemen. En hoe verhoudt zich dat vervolgens tot de organisatie van Dordt?

De voorzitter: Een aanvullende vraag van de heer Oostenrijk.

De heer Oostenrijk: Toch nog even. Dat anderen mee kunnen komen, daar zit ook een bepaalde lading in als je dat zo zegt. Want ik weiger te accepteren dat in al die zes andere gemeentes totaal geen capabele mensen zitten, ook geen capabele bestuurders zitten. Hoe haal je het totaalrendement uit die zeven, in dit geval zes of zeven, maakt niet, participanten om het hoogste kwaliteitsniveau te halen? Wat je niet krijgt als je het alleen maar belegt in Dordt.

De heer Huykman: Misschien een voorbeeld. Er zitten hele capabele mensen en hele goede bestuurders in de regio. En ook met bevlogenheid. Even het voorbeeld als het gaat over mobiliteit. En Dordt heeft, en gelukkig mogen we als Smart Delta daar ook gebruik van maken, echt een hele goede strategisch verkeerskundige. Maar verkeerskundigen zijn ook een beschermde diersoort. Daar zijn er niet zoveel van. Ze staan op de rode lijst. En de meeste gemeenten hebben verkeerskundige vacatures.

Dan kun je ervoor kiezen om als 7 gemeenten 5 vacatures te hebben en gemankeerd als regio aan de slag te gaan of je zegt met elkaar, weet je wat, misschien moeten we die 7 eens bij elkaar brengen. Daar zetten we dan 3 strategen neer. Die laten we voor de regio werken. Leveren we een stukje autonomie in, maar we komen wel echt tot een andere beweging. Dat is er een waarbij iedereen winst heeft en waar ik aan het eind van de wedstrijd ook nog wel 10 of 15 procent rendement uit kan halen.

De heer Goossensen: Misschien even een aanvulling op uw terechte vraag. Wij zijn vijf, zes jaar geleden begonnen met opgaveteams van ambtenaren, waar ook ambtenaren van de kleine gemeenten in zaten. Maar wat gebeurde daar? Dat waren leuke, enthousiaste, zeer capabele, vaak jonge mensen. En die waren gezellig met hun collega's van Dordrecht en natuurlijk andere gemeenten weer in steden in Zuid ... Die waren aan de gang. En die dachten op een gegeven moment, ik vind dit regiowerk zo leuk, dat doe ik twee dagen in de week en de rest moet ik een detailhandelsplan maken voor Hendrik-Ido-Ambacht of ... Weet je wat, ik wil wel fulltime dit soort werk doen. Die zijn in Dordrecht of in Rotterdam gaan werken. Je zag wel, die mensen die vanuit de kleinere gemeenten dat opgavegericht werk deden in de regio, die hadden het vaak na twee, drie jaar in hun thuisbasis gezien. Het was heel moeilijk om die mix er goed in te houden. Waarmee er ook eigenlijk steeds meer onbedoeld Dordtse mensen, ik noem het maar even, in die regionale taken zijn gekomen.

De heer Oostenrijk: Voorzitter.

De voorzitter: Allereerst, we hebben nog tien minuten de tijd. Daarvan zou ik vijf minuten nog de tijd willen nemen voor een vraag. Ik heb er nog een aantal op mijn lijstje staan. En daarna nog vijf minuten om te kijken wat we gaan doen met dit stuk. Ik ga nu eerst even door naar de volgende vragenstellers. En als we zo nog tijd hebben, dan kunt u nog vervolgvragen stellen, de heer Oostenrijk. Dan had ik als eerste nog de heer Noldus, daarna de heer Van der Meer, daarna de heer Groenewege en daarna de heer Tutupoly. De heer Noldus.

De heer Noldus: Voorzitter, twee vragen. En ik ga het dan kort houden, als er weinig tijd is. In het rapport en ook net in het antwoord van de heer Goossensen wordt dan gesproken over ook FOMO. Het niet afwezig durven zijn op bestuurlijke tafels om mee te praten. Ik ben benieuwd, het was een advies daarover, en of dat ook betrekking heeft op onze eigen Dordtse deelname? Zijn er dan bestuurlijke tafels of opgavetafels waar we als Dordrecht dan denken, daar zijn wij niet van? Of is dat voor een regiogemeente en centrumgemeente dan anders? En de tweede vraag die ik heb, die zit meer ook in het verlengde van het antwoord en de vraag van zojuist. Er wordt redelijk wat opgehangen ook aan de Duitse organisatie. Daar zit best wat organisatorisch wat mensen daar ondergebracht ... Niet per se hiërarchisch aangestuurd. Ik ben benieuwd ook hoe we daar vanuit het Dordtse en vanuit de regio zicht hebben op hoe die financiële stromen dan lopen? Hoe zit dat met de verantwoording van die kosten? Is dat onderdeel wel van onze eigen begroting en zit daar de verantwoording in? Of wordt het op een andere manier nog in kaart gebracht?

De voorzitter: Wie mag ik daarvoor het woord geven? De heer Huykman.

De heer Huykman: Die laatste kan ik beantwoorden. Bij de jaarrekening komt ook een jaarverslag vanuit Smart Delta. En dat wordt ook naar de colleges gestuurd. En ik neem aan vanaf daar ook door naar de gemeenteraden. Dat loopt ongetwijfeld in het PSE-proces mee. Of de Fear Of Missing Out ook geldt voor Dordtse bestuurders, dat weet ik niet. Ik heb de indruk dat dat minder speelt, maar ...

De voorzitter: De heer Goossensen.

De heer Goossensen: Even in aanvulling. Kijk, wij begrijpen heel goed dat de beeldvorming is geweest. Er staat ook letterlijk in het rapport dat het regioprogramma als een van de Dordtse programma's werd gerund. Dat is in de praktijk totaal niet het geval geweest. De heer Huykman heeft nu even in een interim rol de rol van mevrouw Arandjelović overgenomen. Die was de regiomanager. Die werkte voor de gemeentesecretaris, de ONS-D, met de heer Post als voorzitter, haar opdrachtgever. Eigen begroting, eigen besluitvormingsroutes. Onder mevrouw Arandjelović werkten wat mensen. U kent misschien Niek de Wit, onze Programmamanager Economie, of Saskia Platenkamp, Programmamanager Bereikbaarheid. En die deden zowel een Dordtse rol als een regiorol. Dat was om heel veel verschillende redenen heel praktisch. Die rollenscheiding zat er hartstikke goed in. Wij konden dat goed waarnemen. Ik heb ook nooit mogen sturen op een regiodossier. Ik heb weleens geholpen, maar dat is je centrumrol. Ik denk dat een aantal andere gemeenten ... En zo lees ik dit maar ook, het is een narratief. Het is zoals mensen dingen ook beleefd hebben hier en daar. Die hebben gedacht, ik zie nu mevrouw Platenkamp of mijnheer De Wit weer een Dordtse rol, een regiodingetje ... Het wordt allemaal daar wel op een hoop gegooid. Dat is absoluut niet onze beleving. En de Fear Of Missing Out, ik wil hem eigenlijk omdraaien. Het is hartstikke goed. En dat gebeurt misschien iets minder in elke standaard regiosituatie. Dan heb je gewoon een overleg van wethouders economie en van wethouders bereikbaarheid en wethouders RO. En dan ga je alle punten af. Maar dan zeg je niet van tevoren, en er zijn misschien ook punten die me niet zo interesseren. En waarom doe je dat niet met twee of drie in plaats van met zeven? Dat noem het maar een omgekeerde FOMO, misschien wel de zin om te zeggen, jongens, prima dat jullie dit doen, maar ik hoef er niet bij. Dat hebben we niet gehad.

De voorzitter: Duidelijk. Was dat voldoende antwoord zo? Dan ga ik naar de heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Dank. Ik zit nog steeds een beetje met de puzzel, wat is eigenlijk het probleem van die samenwerking? Structuren en de flexibiliteit daarin is mooi. Ik heb het gevoel, het zijn heel veel organen die in het leven geroepen worden. Maar goed, als jullie daarmee uit voeten kunnen, prima. De integraliteit blijft wat mij betreft een heel belangrijk aandachtspunt. Want ook als je zegt, we doen iets met drieën, in de Spoorzone met Zwijndrecht of zo doen we een aantal dingen, die hebben op een gegeven moment, als het over mobiliteit gaat of als het over energietransitie gaat, ook impact voor andere gemeentes. Ik denk, dat is toch mijn vraag, is het niet nodig om ergens een plek te hebben voor die integraliteit? En is het niet, want het ging nu over vaardigheden ... Het heeft ook met mindset te maken, voor mijn gevoel, van bestuurders en van ambtenaren.

Want als ik naar de heer Goossensen zit te luisteren dan denk ik, wat zou een ambtenaar uit Hendrik-Ido-Ambacht van dat verhaal vinden? Zou die vinden dat die daarin recht wordt gedaan of heeft hij daar toch voortdurend het gevoel, Dordrecht neemt ons op sleeptouw? En hoe kun je dat tegengaan? Door onafhankelijke derden meer een duidelijke rol te geven of wat dan ook? Of door een andere ... Ik weet het niet. Maar dat is wel een puzzel die je niet met hier een bestuurlijke tafel en daar een niet inhoudelijk coördinatieteam neer te zetten, denk ik.

De voorzitter: Wie durft hem aan?

De heer Burggraaf: Was is de vraag eigenlijk? Dat was meer mijn ...

De heer Van der Meer: De vraag is of jullie niet het met mij eens zijn dat er veel meer een plek moet zijn waarop inhoudelijkheid aan de orde komt? En dat je meer moet nadenken over, hoe zorg je dat alle participanten voldoende comfort voelen om die gemeenschappelijkheid gestalte te geven?

De voorzitter: De heer Burggraaf.

De heer Burggraaf: Ik denk dat die op twee elementen zit. Eén zit hier ook wel tegenaan, hoe organiseer je de structuur zo dat je niet alleen met bestuurders of met gemeentes met elkaar om de tafel zit, maar dat je ook kijkt naar de maatschappelijke opgave, waar ook allerlei andere partijen van belang zijn? Waarbij ook bedrijven op diezelfde opgaves een rol vervullen of het onderwijs, en op mee-investeren. En hoe organiseer je van daaruit? Gewoon veel meer op de opgave, heel concreet, je doelstellingen. En de andere vraag voor wat betreft het betrekken, dat zit hem met name in de slag in, hoe maak je er gewoon concrete projecten van? En maak je daarop ook je goede uitvoeringssturing? Want dan kan je elkaar ook beter aanspreken op, lever je daar vervolgens ook de capaciteit op om dat te doen? Want het is heel makkelijk om met elkaar iets af te spreken, maar om er vervolgens ook te komen, vanuit de gemeente moet je ook je capaciteit erop leveren. Ik denk als je die scherpste erin brengt, dat je dan ook beter die betrokkenheid krijgt en ik sneller het gesprek kan hebben met een gemeente bijvoorbeeld van, we willen wel in die opgave mee, maar we kunnen de mensen, middelen er niet bij leveren bijvoorbeeld. Maar misschien wel een stukje financiering en

in de opgave. Het moet ook niet zo zijn dat het een construct wordt waarin vervolgens altijd maar iedereen ook daarop te leveren heeft, want dat zou ook geen realistische opgave zijn.

De voorzitter: Voldoende duidelijk?

De heer Van der Meer: Nee, het is, eerlijk gezegd, geen antwoord op mijn vraag. Laat voor dit moment maar even.

De voorzitter: Dan ga ik voor nu even door naar de heer Groenewege.

De heer Groenewege: Als je de raadsinformatiebrief en het rapport ... Ik moet zeggen, ik heb het rapport niet van A tot Z helemaal letter voor letter doorgeakkerd.

Maar als je er diagonaal doorheen gaat, dan valt het op dat het vooral een ambtelijk bestuurlijk ding is. En ook de heer Huykman zei aan het begin van zijn verhaal, we moeten de raad vooral meer informeren. En als het gaat over de betrokkenheid bij de financiën, daarom worden we als raad ook geïnformeerd met een jaarverslag. Maar dan is mijn vraag, waar is eigenlijk de actieve rol van de gemeenteraad in dit hele proces, in deze omwenteling? Is die er überhaupt of komt die nog? Is die meer gewenst in de samenwerking tussen de gemeente, een meer actieve participatie, laat ik dan zeggen, van onze Dordtse gemeenteraad? En hoe moeten we dat dan gaan doen?

De voorzitter: Een actieve rol voor de raad? Wie kan daar antwoord op geven? De heer Burggraaf.

De heer Burggraaf: Dan laat ik me zeker ook graag inspireren of aanvullen door de heren naast mij. Maar kijk, die zit met name op je kaderstellende opgaves die je hebt. Als je vanuit de regio zegt, we gaan op de ... De maritieme industrie is een hele belangrijke. En daar hebben we een doelstelling op. En daar komen ook je investeringen achter weg. Dat is er dan eentje waar je vanuit de gemeenteraad je kaders op de doelstellingen mee zal moeten geven. En dat moet ook bij alle andere gemeenteraden in de regio gebeuren. Want daar komt uiteindelijk je budget en je inzet en dergelijke vandaan. En je moet gewoon goed zorgen dat je in huis hebt georganiseerd dat je ... Maar dat doe je met je eigen P&C-cyclus, via je Kadernota, Perspectiefnota, begroting en jaarrekening, waarop je toetst of de kaders en doelstellingen die je meegeeft, of daar ook vervolgens op ... Of die doelstellingen ook behaald worden? Dat is de lijn waarlangs de betrokkenheid van de raad zit. Ik weet niet of jullie zoiets hebben nog van, je hebt nu iets niet genoemd, dat zou je in dat kader ook nog kunnen aanvullen?

De voorzitter: Een aanvulling van de heer Goossensen.

De heer Goossensen: Een aanvulling. Kijk, vanuit stedelijke doelen heb je dingen regionaal te organiseren. Dat kunnen plankaders zijn, dat kan het instrumentarium zijn. Bijvoorbeeld iets op het gebied van maritieme maakindustrie. We hebben een plek, dankzij uw besluit van voor de kerst, Derde Merwedehaven. Dan is het wel heel prettig en verstandig dat je via een regionale strategie ook die plek, zoals ook op andere plekken langs de oever, goed kunt invullen. Die ambitie stel je lokaal ... Zoals in ons geval een centrumstad en het instrumentarium waar dat nodig is organiseer je regionaal.

En ik kan me voorstellen dat we altijd vanuit lokale ambities ook goed helder kunnen maken wanneer we iets binnen de regio organiseren op dingen die wij, door u vastgelegd, ons voornemen.

De voorzitter: Aanvullend, de heer Groenewege?

De heer Groenewege: Een korte vervolgvraag. Want in dit model blijf je uitgaan van lokale ambities, waar je dan regionaal een mouw aan moet passen. Maar het kan ook best zijn dat de ambitie van Sliedrecht contrair is aan de ambitie van Dordrecht. Er is nu de aanname dat wij allemaal een regionale maritieme maakindustrie willen, maar dat kan in de toekomst anders zijn. En we kunnen ook op andere vlakken natuurlijk contraire belangen hebben.

Is er niet een vorm te vinden of zou het niet een goede ontwikkeling zijn als er ook regionale kaders zouden komen, zoals vastgesteld door een te ontwikkelen orgaan? Ik wil niet nog een orgaan toevoegen eigenlijk.

De voorzitter: Mijnheer Burggraaf.

De heer Groenewege: Het is een gedachte-experiment, maar denk vooral mee.

De heer Burggraaf: Die is er zeker wel. Want we hebben natuurlijk ook een Groeiagenda, een visie op regionaal niveau vastgesteld. En die is met de raden gedeeld. Een ander element waarop je daarop kan sturen bijvoorbeeld, die gesprekken heb ik ook wel met gemeentes, waar jullie het binnenkort in de raad ook over gaan hebben, is de Omgevingsvisie. We hebben een 2.0-versie nu liggen. Daar heb je ook ruimtelijke keuzes of uitgangspunten. Die vertaal je of leg je vast in je Omgevingsvisie. Die weer toetsend zijn in alles wat je daaronder doet. En dat zou je natuurlijk in regionaal verband ook ... Als het gaat over mobiliteit bijvoorbeeld, a als je in de regio zegt voor de bereikbaarheid is het ov heel erg belangrijk, dan heb je ook in je mobiliteit, in de manier waarop je dingen organiseert moet je zorgen dat die ov-knopen, waar uiteindelijk heel veel vervoerswaarde moet komen, moet je eigenlijk overal in de regio dan het zo gaan plannen dat die vervoerswaarde allemaal op die plek uiteindelijk terechtkomt. Dat is de enige manier waarop je ov-systeem in regioverband gaat functioneren. En dat kan je vervolgens binnen je raden sturend maken door dat op een omgevingsniveau of visieniveau of in je lokale mobiliteitsbeleid vast te leggen. En wat wij bestuurlijk te doen hebben, is te zeggen, we hebben met elkaar gezamenlijk een visie, wat moet jij daar dan onder lokaal georganiseerd hebben om daar ook je uitvoeringskaders op te maken? En dan krijg je de confrontatie. Want als dan een gemeente zegt, ik sta achter die visie, maar, bij wijze van spreken, het vraagt het STOMP-principe, maar mijn raad is niet bereid om het STOMP-principe toe te passen, dan moet je op de bestuurlijke tafel weer het gesprek hebben met die gemeente en zeggen, jullie hadden die ambitie, maar in de uitvoering, in de confrontatie zeggen jullie, dan moeten we allerlei andere belangen inleveren. En bij wijze van spreken, onze bewoners willen allemaal nog steeds met de auto voor de deur parkeren. Dan moet je daar ook met elkaar zeggen, dan ga je dat niet vertalen in je lokale uitvoeringskaders. Dat betekent dat je ook niet meer onderdeel bent van die visie. En dat gebeurt nu nog te veel in de regio. Nog weleens dat je zegt, de mooie vergezichten staan we achter, maar die toets van, doe je dan ook de vertaalslag

en maak je de keuzes waar het dingen anders doen is of je investeringen richten? En die moeten we goed op elkaar leggen om ook de uitvoering te kunnen bereiken.

De voorzitter: Dan zie ik dat het inmiddels even na 22.00 uur is. Ik zie dat er ook nog een aantal vragen zijn. Als de commissie het goed vindt, dan gaan we nog even door. En de gasten ook nog een paar minuten langer willen blijven. Maar anders was het inmiddels 22.00 uur. Even een moment dan eerst. Vindt de commissie het goed dat we nog een aantal vragen behandelen? Nog een stuk of vier zag ik binnenkomen en een korte aanvulling van de heer Burggraaf. Je weet nooit of die helemaal kort zijn natuurlijk.

De heer Burggraaf: Die hou ik echt kort.

De voorzitter: De heer burggraaf.

De heer Burggraaf: Maar de vraag was een open vraag, wat kunnen we als raad als rol vervullen? En op zich zou je natuurlijk vanuit die thema's ook met elkaar kunnen zeggen, maar dit vinden we zo'n belangrijk thema, je doet een keer een gezamenlijke sessie met alle raden om over dat thema eens met elkaar het gesprek te voeren en kijken, zitten we daar eigenlijk op dezelfde lijn of hebben we daar andere gedachtes bij?

De voorzitter: Dan de heer Tutupoly.

De heer Tutupoly: Er wordt iedere keer gesproken over dat we als centrumgemeente eigenlijk het voortouw zouden moeten nemen. Maar hoe kijken de andere gemeentes daartegenaan? Zitten we daar eigenlijk met de neuzen dezelfde richting uit? Want ik herinner me nog even ten aanzien van de Drechtraad dat we wel het voortouw konden nemen wanneer het om kosten ging, maar zodra het ging om zeggenschap, dan wilde iedereen een gelijke vinger in de pap hebben.

De voorzitter: En aan wie was die vraag gesteld?

De heer Burggraaf: Ik zou hem vanuit ... Misschien kan je hem vanuit twee kanten ... Want er zit natuurlijk een bestuurlijke kant aan en er zit gewoon een samenwerking in de organisatiekant aan vast. Mijn beeld is dat, vergeleken met de vorige bestuursperiode, wel veel meer het besef is, we kunnen een centrumgemeente of Dordrecht inzetten om een aantal doelstellingen een grotere maatschappelijke businesscase van te maken. En daar kunnen we van profiteren. En dat is logisch dat we daar Dordrecht ook met hun netwerk et cetera voor gebruiken. Tegelijkertijd zit er ook wel de vraag nog achter, ook in de samenwerking, ook bijvoorbeeld vanuit die Servicegemeente, is het zo dat de kostprijs van alles wat je doet ... Heb je die ook reëel belegd bij de andere gemeentes? En zijn ze dan nog steeds bereid om daarvan af te nemen? Heel impliciet zie je daar ook in dat we best wel veel dingen doen vanuit Dordrecht die niet een-op-een in de kostenanalyse bij de andere gemeentes zijn neergelegd. Dat is er eentje die bijvoorbeeld in het kader van een ombuigtraject ook nog wel eentje is wat we nog eens even goed onder de loep gaan nemen. En daar ook het scherpe gesprek nog over gaan voeren. En dat is denk ik meer ... Ik weet niet of jullie daar nog een aanvulling bij hebben?

De voorzitter: Een aanvulling van de heer Goossensen.

De heer Goossensen: Je hebt als centrumstad zowel ambtelijk als bestuurlijk altijd goed te luisteren naar de kleinere gemeenten om je heen. En je moet altijd bereid zijn om hulp te verlenen op dingen die zij graag willen in de lijn die je regionaal te pakken hebt. Dan weet je natuurlijk altijd dat de kleinere gemeenten zich af en toe even willen verschuilen, als het gaat om verdelingsvraagstukken, achter de rug van de centrumstad van, maar dat kunnen we niet. En dat is dynamiek die speelt in elke gemeente.

En ik ben er echt een voorstander van dat je ook gewoon wetende wel dat het fenomeen wat u beschrijft dat het plaatsens ... Dat je toch investeert en dat je gewoon heel goed luistert en die verbindingen zoekt. Want uiteindelijk heeft een centrumstad echt zijn regio hard nodig om zijn eigen toekomst te organiseren, ondanks het feit dat dat soms lastig is in het goed verdelen van verantwoordelijkheden.

De voorzitter: Een aanvullende vraag nog van de heer Tutupoly.

De heer Tutupoly: De heer Burggraaf gaf net aan, er zijn voor de randgemeentes dan ook voordelen te behalen. Maar dat was eigenlijk het hele idee destijds van de Drechtraad, om ook binnen Europa gewoon een grote regio te zijn en gezien te worden. En ik hoor dan ook even, we moeten ook luisteren naar de randgemeentes. Houdt dat dan in dat wij dat in het verleden niet gedaan hebben? En wat zijn aanvullende voordelen dan die de heer Burggraaf nu ziet ten opzichte van destijds de Drechtraad voor de omliggende gemeentes?

De voorzitter: De heer Burggraaf.

De heer Burggraaf: Begin ik eigenlijk bij waar ik mijn presentatie mee begon ook of ik de avond mee begon, is je Daily Urban System. Wat is uiteindelijk het speelveld of de omvang van waar je bedrijven in opereren, waar je bewoners opgeven waar de mobiliteitsvraagstukken zitten. En dat zijn vaak ... Bijvoorbeeld een warmtenet, je kan dat als individuele gemeente ... Zelfs op Dordtse schaal kan je dat niet operationeel uitrollen, als je die schaal niet groter maakt. En dat geldt helemaal voor de kleinere gemeenten, zoals een Sliedrecht bijvoorbeeld. En juist doordat je met elkaar op die opgave gezamenlijk optrekt, kan je een werkende businesscase maken en kan je daarmee in de verduurzaming je inwoners bedienen. Of het feit dat we op de regionale economische agenda van maritiem bijvoorbeeld uiteindelijk nu ook als Dordrecht bij de Merwedehaven een stukje onrendabele top financiering vanuit het Rijk krijgen, is omdat we de grote economische opgaven op regioschaal hebben kunnen neerzetten op het maritieme vlak, waar het Rijk van heeft gezegd, dat is een cruciale sector voor onze strategische autonomie. Daar gaan we budgetten voor reserveren. En daarmee kom je ... Voor een Regio Deal haal je twee keer achter elkaar tientallen miljoenen de regio in, waar je vervolgens weer lokale projecten op kan laden. Het feit dat bijvoorbeeld in Zwijndrecht en Papendrecht, is een stuk van hun park, met rijksgeld kunnen aanleggen, komt omdat ze dat niet ... Ze doen dat lokaal, dat project. Maar dat heb je kunnen matchen aan een regionale opgave, waar in groengebieden aan elkaar worden gekoppeld en je een groot robuust groensysteem krijgt. En dan bouw je een maatschappelijke businesscase, die uiteindelijk op die regionale schaal zijn omvang en impact krijgt, waarop andere partijen zeggen, maar als het die schaal heeft, dan investeren we daarop mee en haal je ook middelen en uitvoeringskracht door die regionale samenwerking ... Breng je naar de individuele gemeentes toe. Zo kan ik nog

wel wat meer voorbeelden noemen. Dat was de laatste vraag. Wat is dan het verschil ... Waarom werkt dat nu beter dan met een Drechtraad? En dat komt omdat je het dan nu veel meer met elkaar op die projectbasis doet. In een Drechtraad had je dan veel ...

Ging je over die kaderstellende dingen wel gesprekken voeren, maar je zat niet met elkaar om de tafel om te zeggen, maar wat ga ik dan concreet zelf aan projecten leveren en bouwen om uiteindelijk ook echt zo'n businesscase te maken? Dat is een verschil van de samenwerking in de tijd van Drechtraad. En waarom toen met het Berenschot rapport, et cetera werd gezegd, ga veel meer met elkaar eigenlijk operationeel samenwerken. En nu de zoektocht is met dit rapport, daar zijn we naartoe gaan werken, maar we moeten elkaar in de structuur nog beter weten te vinden. Daar heb jij ook goede voorbeelden van gegeven, hoe kan je nog slimmer mensen, middelen in bundelen om daar nog veel effectiever in te gaan opereren?

De voorzitter: Dank u wel. Dan heb ik nog drie vragen staan. Een moment. Ik heb nog drie vragen staan. En die drie wil ik op zich nog wel honoreren. En daarna ga ik er echt wel een einde aan breien. En dan zou ik wel willen vragen om de vragen kort en bondig te stellen en ook in het antwoord direct tot de kern te komen. De heer Katif.

De heer Katif: Voorzitter, u had de wethouder ook iets minder kunnen laten praten. Dan hadden wij wel vragen kunnen stellen. Maar ik was eigenlijk de vraag bijna kwijt. Excuses. Het gaat namelijk over de effectiviteit en de structuur. Er wordt eigenlijk in het stuk gesproken over de overgang naar meer maatwerkcoalities. En ik vroeg me in alle ernst af, hoe haalbaar is die maatwerkcoalities in de praktijk, gezien het feit dat wordt gesproken over zogenaamd one size fits all? Daar ben ik echt benieuwd naar. En de tweede vraag, de aanbevelingen. U had aangegeven, een van jullie tweeën, die gaan we gewoon uitrollen en we gaan het budgetneutraal doen. Dan ben ik benieuwd, gezien het feit dat wij in '26 natuurlijk het ravijn in gaan. Ik bedoel, als je het nieuws gevolgd hebt, dan hoort u vandaag dat bijna driekwart van de gemeentes niet zoveel geld hebben om een sluitende begroting te hebben. Ben ik benieuwd hoe wij dat gaan doen? In zoverre, aanbevelingen kost geld. Kan het in afweging?

De voorzitter: De heer Huykman.

De heer Huykman: Misschien bij de eerste vraag beginnend. De regio werkt op een aantal verschillende schaalniveaus. Dat is bovenregionaal. Dat is de lobby, beleidsbeïnvloeding, subsidies. Dat zul je altijd met elkaar moeten doen. Je kunt niet als bestuurder in Den Haag gaan staan en namens de Drechtsteden min Zwijndrecht, Papendrecht. Dan heb je geen positie. Daar zit denk ik ook helemaal geen keuze in. Die lobbyactiviteiten doe je samen of je doet ze niet. En dan moet ieder ze individueel doen. Als je naar tactisch operationeel niveau gaat, tussen twee of drie gemeenten, dan kun je zeggen, laat dat iets zijn van die twee of drie gemeenten. En vinden we zelf, hoeven we niet met zijn allen aan tafel te gaan zitten. Daar is op onderdelen echt wel winst te halen. En het derde schaalniveau is het operationeel niveau, de echte uitvoering. Bijvoorbeeld op de Energieagenda zie je dat. Dan neemt Smart Delta ook een deel van die ... Die biedt hulp aan gemeenten als het gaat over de verzwaring van het net, het toevoegen van transformatorhuisjes. Daar mag iedere gemeente uiteindelijk van zeggen, dat kunnen we zelf of vinden we heel fijn als de regio daarbij helpt. In die laatste variant ... Er kan geen

enkele gemeente een businesscase maken die zo voordelig is als de Drechtsteden. Als je dat met elkaar doet, dat is echt goedkoper dan hoe je dat individueel kunt doen.

De voorzitter: Dan de tweede vraag, het uitvoeren van aanbevelingen, in het licht van de ombuigingen.

De heer Huykman: Ik denk, dat kan. En als het speelveld groot genoeg is, ik heb dat voorbeeld van de verkeerskundige op tafel gelegd. Als zeven gemeenten besluiten om drie verkeerskundigen in de regio neer te zetten en zeven vacatures niet in te vullen, ben je echt goedkoper uit.

De heer Katif: Dat is een if, then redenering, voorzitter. Ik heb een hele concrete vraag. We gaan bezuinigen. En er komt een nieuwe organisatie, dat gaat geld kosten. Hoe gaan we dat dan doen? Heel simpel, technisch. Ik bedoel, ik kan ook zeggen, als de bus vandaag niet rijdt, dan kost het me geen geld.

De heer Goossensen: Het hele simpele antwoord is, het college heeft ons als ambtenarij gevraagd om 25 miljoen aan ombuiging, bezuinigingen op een rij te zetten. En die gaan we binnenkort via het college bij u neerleggen. Het zou mij niks verbazen als daar een voorstukje tussen zit om wat te bezuinigen op de Smart Delta Drechtsteden begroting. Maar dan ben ik het wel met mijn buurman eens, dat je nog steeds die principes die hij hanteert prima kan loslaten op de activiteiten vanaf '26. Wij zijn natuurlijk de afgelopen jaren ook qua budget in de regio wel een beetje gestegen. Zo kijk ik ernaar.

De voorzitter: Nog twee korte vragen. De eerste van de heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Dat gaat over het betrekken van de raad bij de regionale agenda, om het maar even zo te zeggen. Het ging net over het voorbeeld van de Omgevingsvisie die nu voorligt. En dat is eigenlijk een verhaal over hoe we de toekomst van Dordrecht zien. Zo lees ik het stuk. Om dat goed te kunnen beoordelen als raad hebben we eigenlijk nodig om te weten hoe daar vanuit Zwijndrecht, Papendrecht, Sliedrecht tegenaan gekeken wordt. Dat is niet alleen een bestuurlijke kwestie van, wij willen iets en dan moet het bestuur het verder maar met die andere gemeenten regelen. Het zou eigenlijk om ons als raad er beter bij te betrekken ...

De voorzitter: Komt u tot uw vraag.

De heer Van der Meer: Om te zorgen dat wij op zijn minst input hebben van de andere raden.

De voorzitter: Wat is uw precieze vraag? Input van de andere raden?

De heer Van der Meer: Ja, zeker. Dat is de vraag. Om de andere gemeentes te betrekken of om alle gemeentes te betrekken bij het regionale belang, moet dat regionale belang ook voor die gemeentes duidelijk zijn. Wat zijn de belangen van de andere gemeentes?

De heer Burggraaf: We zijn nu ver met ... Je hebt vanuit het Rijk op een gegeven moment de opdracht gekregen om ruimtelijke puzzels te maken per provincie ook.

Die zeiden, de ruimte is schaars en dan moet je keuzes maken tussen, hoeveel ruimte geef je aan de mobiliteit en hoeveel aan wonen, et cetera? In dat kader hebben we vanuit de regio al een keer een eerste proeve gemaakt en zitten we nu, onder begeleiding van hetzelfde bureau wat destijds de visie voor Wantij-West heeft begeleid, Ontwikkelplan Wantij-West ... Die begeleidt nu ook de ruimtelijke strategie vanuit de regio. En dat stuk zal ook, voordat u de Omgevingsvisie gaat behandelen, bij de raad voorliggen. En dat is precies die ruimtelijke doorvertaling eigenlijk van de ambities die je op regionale schaal hebt. Verschillende mensen zeggen, maar waar heb je dan met elkaar gezamenlijke principes op de ruimte uit te spreken? En dan kan je vervolgens de toets doen, matchen die ruimtelijke principes met hetgeen wat ik nu in de Omgevingsvisie vaststel of betekent dat dat je in je eigen Omgevingsvisie andere keuzes moet maken? En dan heb je precies die toetsen, die ik eerder noemde, liggen. Zeggen, zie ik inderdaad het grotere belang van die regionale samenwerking erop? Dus pas ik daarop mijn eigen lokale keuzes aan. Of andersom zeg ik, regio, op dit stuk kunnen wij niet meedoen, want vinden we onze ruimte ... Nemen we op dat aspect andere keuzes.

De voorzitter: Tot slot, de heer Oostenrijk.

De heer Oostenrijk: Voorzitter, ik ga even terug naar de raadsinformatiebrief, die staat gedateerd op 10 september. We zijn nu eind januari. Die raadsinformatiebrief, en die moet ik in die tijd maar even terugzien, die was sterk procedureel van inhoud van, zo denken we dat in het vervolg het procedureel te gaan doen. Daar mis ik, en dat is niet de eerste keer bij zo'n soort raadsinformatiebrief, eigenlijk toch een deel reflectie op het behoorlijk pittige rapport. Het zou een goede zaak zijn als daar toch, wat mij betreft in een geactualiseerde versie, want we zijn natuurlijk al inmiddels zoveel maanden verder, toch iets over wordt ingegaan, al is het maar in een bijlage op dat stuk ... Want dat stuk moet je zien van die datum. Om namelijk als het ware geactualiseerd ook het vervolg naar vandaag wat meer inhoudelijk te kunnen beschouwen.

De voorzitter: Ik hoor hier vooral een oproep in. Klopt dat?

De heer Oostenrijk: Ja, maar daar zit wel een vraag ingebakken natuurlijk. Want het kan zijn, dat doen we niet.

De voorzitter: Kort, de heer Burggraaf.

De heer Burggraaf: Dat gaan we zeker doen. Alleen niet volgende week. Want we gaan met elkaar zo meteen ook richting de Perspectiefnota ... Gaat u een aantal kaders stellen, hoe 2026 en verder? En daar zal ook de regionale samenwerking in zitten. En dat zal ook bij de verschillende gemeentes zijn invulling krijgen. Rond die tijd kunnen wij eigenlijk dit rapport en de aanbevelingen die erin zitten en de reflectie vertalen naar, en wat betekent dat dan in hoe je die samenwerking dan verscherpt gaat neerzetten in de komende jaren? Dat kunnen we dan bij u neerleggen.

De heer Oostenrijk: Maar dan een aanvullende vraag.

De voorzitter: Echt de allerlaatste. Extreem kort.

De heer Oostenrijk: Ik mag toch hopen dat dit onderwerp separaat de aandacht krijgt en niet, laten we zeggen, als het ware, ik zeg het even scherp, ondergesneeuwd wordt binnen de Perspectiefnota? Want het verdient aparte aandacht. Deelt u die mening?

De heer Burggraaf: Dat is wat ik net ook toelichtte, je kan alleen maatschappelijk heel veel impact maken als je op een goede manier regionaal samenwerkt. Dat gaat zeker duidelijke keuzes en een beslag krijgen. En dat wordt niet ergens een bijzin in een Perspectiefnota. Daar kunnen we zeker nog ...

De voorzitter: Duidelijk.

De heer Burggraaf: Inhoudelijk goed het gesprek met elkaar op een later moment voeren.

De voorzitter: Dank jullie wel. Voordat jullie gaan, is er nog wel de vraag, wat gaan we doen met dit eindrapport? We hebben drie smaakjes. Dat is, we kunnen dit eindrapport ter kennisgeving aannemen. We zouden hem nog een keer beeldvormend kunnen bespreken. Kan ik me niet voorstellen dat we nog niet alles hebben besproken inmiddels. Er is altijd genoeg te bespreken. Dat ben ik helemaal met u eens, de heer Van der Meer. En tot slot zouden we hem ook nog oordeelsvormend kunnen bespreken, als er een politieke vraag bij is. Mijn voorstel zou zijn om hem ter kennisgeving naar de raad te sturen. Ik zie knikjes overal. Dan gaan we dat doen. Dan wil ik jullie allemaal, en de ambtelijke ondersteuning, vriendelijk bedanken voor jullie komst en voor jullie aandacht. We zijn iets uitgelopen. Zou u allemaal de glazen en flesjes weer mee terug willen nemen naar de pantry? En dan wens ik u nog een fijne avond.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 11 maart 2025.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

P.A.C.M. van der Velden